

Korning under krigen 1940-45

**Oplevet og fortalt af
Knud Dyekjær Madsen**

Forord

I 1998 skrev Therkel Johansen, Korning bogen ” Korning Kirkes historie og Sognets menighedsliv gennem 200 år”.

Therkel Johansens historiske beskrivelse af Korning kirkes forhistorie og beskrivelse af forhold, holdninger og kristendomsopfattelse hos lokalbefolkningen i over to hundrede år, samt ikke mindst Therkel Johansens beskrivelse af samtidshistorien, udgør en vigtig informationskilde for kommende generationer af beboere i Korning og omegn.

Ved læsning af bogen om Korning Kirkes historie, blev jeg selv inspireret til at nedskrive mine erindringer fra krigsårene, og det som andre beboere har fortalt mig eller har nedskrevet fra krigsårene.

I dag er der kun få beboere, der husker krigen og besættelsen, og i overskuelig fremtid vil der ikke være flere beboere, der husker tiden med rationeringsmærker, udgangsforbud, mørklægningsgardiner, legitimationskort osv.

Der er skrevet mange bøger om krigen og besættelsen, men der er ikke skrevet meget om, hvordan beboerne i et mindre bysamfund som Korning oplevede krigen, og selv med den bedste beskrivelse vil det være meget vanskeligt for unge mennesker i dag at forstå, hvordan beboerne oplevede krigen og besættelsen i deres hverdag, for det er noget man skal have oplevet for rigtigt at kunne forstå det.

Besættelsen som jeg husker den

Selv oplevede jeg krigen og besættelsen som barn, og barnets øjne og ører opfatter på en anden måde end voksne, og børn har ikke frygtfølelse på samme måde som voksne.

Som jeg husker krigen fra mine barndomsår, var krigen og besættelsen en spændende tid, og jeg husker kun en enkelt gang, hvor jeg under krigen blev kortvarigt bange.

Billede 1

Knud Madsen
1938

Selv om jeg ikke er det særligt bevidst, er jeg af den opfattelse, at jeg på mange måder er blevet præget af, at jeg voksede op under krigen, med varknaphed og megen tale om krig, sabotage, stikkere osv.

Vores nabo, Svend Teilmann, sagde ofte: ”Små gryder har også ører”. Så sendte far mig ud at lege, selv om jeg meget hellere ville høre, hvad Svend Teilmann havde at fortælle om, hvad han havde set og hørt på turen med mælkevognen til Hatting Mejeri. Jeg husker også, at jeg er blevet sendt ud at lege - eller i seng -, når far skulle høre BBC’s illegale radio fra London.

Den 9. april 1940 var jeg 3½ år gammel.

Danmark den 9. april 1940

På trods af at Danmark og Tyskland havde indgået en ikke angrebspagt, angreb Tyskland uvarslet Danmark den 9. april 1940 kl. 4.00 om morgenen. Det kom især i Sønderjylland til kamphandlinger mellem danske og tyske tropper. Efter knap to timers kamp kapitulerede Danmark. For det store flertal af danskere var den tyske besættelsen en stor ubehagelig overraskelse, og nogle danskere havde den 9. april om morgenen besvær med at tro deres egne øjne, da de så de tyske krigsmaskiner, der havde tydelige nationalmærker og hagekors.

Der var også nogle fremsynede danskere, især med militærkyndig baggrund, der i flere år i skrift og tale - i lighed med Churchill i England - igen og igen advarede imod Hitlers oprustning og erobningsplaner, uden at de blev

Billede 2

Lavtgående tysk flyver den 9. april

hørt, hverken af politikerne på Christiansborg, eller af den danske befolkning som helhed.

Korning den 9. april 1940

Tirsdag den 9. april 1940 var der efter en lang og kold vinter forår i luften, og der var solskin fra tidlig morgen. Allerede tidligt om morgenen blev himlen formørket af tungtlastede, lavt-flyvende tyske krigsmaskiner på vej til Aalborg flyveplads eller til Norge.

Beboerne i Korning vågnede om morgenen ved støjen fra de tyske krigsflyvere, og uforstående og skræmte åbnede de radioen og fik meddelelsen om, at tyskerne - for at hindre en engelsk besættelse af Danmark - havde set sig nødsaget til - med militærmagt - at komme danskerne til hjælp og værne Danmark imod en engelsk besættelse.

Kort fortalt om Johannes Bach

Johannes Bach er født og opvokset i Korning. Johannes Bach er søn af slagter Niels Bach, der boede i Korning Gammelby, ikke langt fra kommuneskolen.

Johannes Bach blev nogle år efter krigsafslutningen skolelærer i Ejstrupholm. Johannes Bach

Billede 3

Johannes Bachs fødehjem

er også en meget interesseret privatflyver, der selv i Ejstrupholm har anlagt en flyveplads, som han også stiller til rådighed for andre privatflyvere. Jeg husker, at Johannes Bach som dreng under krigen selv byggede modelflyvere, som han afprøvede over græsmarkerne i Korning.

Johannes Bach, der ikke lægger skjul på, at han blev stærkt præget af krigen og be-

sættelsen, blev senere kompagnichef for hjemmeværnet i Nørre Snede.

Jeg husker, at Johannes Bachs far, Niels Bach, under krigen kom kørende gennem Korning med sin hestetrukne slagtevogn, på vej til og fra torvepladsen i Horsens.

Jeg vil i det følgende citere de erindringer Johannes Bach har nedskrevet fra den 9. april 1940.

Johannes Bachs beskrivelse af besættelsen

”Den 9. april 1940 var en tragisk dag for Danmark og den danske befolkning, og den kom til at præge mange af os, der var gamle nok til at forstå, hvad der virkelig skete dengang.”

”Meget tidligt om morgenen den 9. april blev vi vækket af de meget lavtgående tyske transportmaskiner, som var på vej nordpå, og vi var klar over, at noget alvorligt var ved at ske.”

”Jeg var dengang knap 11 år gammel og boede hjemme hos mine forældre i en lille hyggelig landsby, Korning, 10 km. vest for Horsens.”

”Landsbyskolen i Korning var en efter datidens forhold typisk landsbyskole, med tre årgange i første klasse og fire årgange i anden klasse. Vi gik kun i skole hver anden dag, men det var min skoledag, den dag tyskerne besatte Danmark.”

”Jeg husker, at lærer Jepsen bad en bøn for Danmark, og at vi sang Kongernes Konge, hvor første vers lyder:

Kongernes konge! Ene du kan
skærme vort elskede fædreland!
Herre, du ene
kan sejren os forlene,
værn om vort herlige og ældgamle Dan.”

”Vi fik tidligt fri på besættelsesdagen, for ingen vidste jo rigtigt, hvad der kunne eller ville ske. Senere erfarede vi gennem radioen, at Tyskland havde besat Danmark for at beskytte os mod de grimme englændere, og det gjorde nok en del af den danske befolkning mere rolig i den første tid af besættelsen.”

”Jeg husker også besættelsesdagen som en ret kølig dag med klar luft, og at der endnu var lidt sne i vejgrøfterne.”

Storken svigtede ikke danskerne

”Vi så også den 9. april 1940 noget andet komme flyvende sydfra end de mørke tyske flyvemaskiner, nemlig de første storke det år”, afslutter Johannes Bach sin beretning om den første besættelsesdag i 1940.

Besættelsesdagen i Korning

Anna Jakobsen har fortalt mig: ”Den 9. april 1940 er en dag, der ligger langt tilbage i min hukommelse, men jeg husker tydeligt de lavtflyvende tyske maskiner, der fik vinduerne til at

dirre i hele huset. Jeg husker også, at Kristian ikke fik lavet meget den dag, for hele tiden kom der folk, for at tale med ham om krigen og besættelsen.”

”Vi havde den 9. april håndværkere, der arbejdede på færdiggørelse af vores udhusbygning. Den ene af håndværkerne var murer Dahl i Hornborg, den anden af håndværkerne var din far, Kristen Madsen.”

”Min mand, Kristian, var ikke i tvivl om, at der ville blive krig, og han

havde oparbejdet et stort lager af forskellige varer, som kom os til gode i krigsårene. Det samme havde hans læremester i Jelling gjort forud for den første verdenskrig i 1914.”

Billede 4

Anna Jakobsen

Besættelsen set med et barns øjne

Følgende har jeg fortalt min far, som bekræftede at det var rigtig, men han tilføjede, at det kunne jeg ikke huske. Det var noget jeg troede jeg kunne huske, fordi det var noget jeg havde fået fortalt senere.

Den 9. april om formiddagen gik jeg sammen med min mor fra vores hjem på Ussingvej til fars arbejdsplads ved skrædder Kristian Jakobsen. Min lillebror Ernst var dengang kun fem måneder gammel og var med i barnevognen.

Jeg husker, at jeg var bange for, at de tyske flyvere skulle falde ned og ramme os. Nede ved skrædderen var der mange børn, og jeg husker, at vi på tur fik lov at se i en kikkert. Jeg har nok ikke set efter de tyske flyvemaskiner, for det jeg husker, at jeg kunne se i kikkerten var Peder ”Klak” Gregersens ejendom i meget forstørret udgave.

Billede 5

Peder Klaks ejendom

Sort sol over Korning

Rasmus Jensen har fortalt: ”Den 9. april pløjede jeg med hestespand marken på min fars gård i Korning Nørremark.”

”Nogle gange fløj tyske flyvere så lavt, at jeg kunne se piloterne i maskinerne, og hestene dukkede sig forskrækket ned, når flyvemaskinerne drøede hen over hovederne på dem.

Billede 6

Therkel Johansen

Therkel Johansen har fortalt: ”Jeg blev den 9. april af min far, Hans Th. Johansen på Pebringsgård, sendt ud at pløje med heste, for arbejdet skulle gøres, selv om Danmark var ved at blive besat af tyske tropper, og selv om jeg helst ville være blevet hjemme på gården og høre radio.”

”Hitler havde sagt, at himlen skulle blive sort at tyske flyvemaskiner”, fortsatte Therkel Johansen. ”Helt sort blev himlen ikke, men hele dagen den 9. april, medens jeg gik og pløjede, fløj der en tæt strøm af tyske jagere og transportflyvere støjende og i lav højde hen over hovedet på mig og hestene.”

”Sidst på formiddagen den 9. april begyndte der også på himlen at vise sig tyske flyvemaskiner med kurs mod syd. Det var maskiner, der havde været i Aalborg eller Norge med krigsmateriel og soldater.”

Flyttede til Korning på besættelsesdagen

Katrine og Søren Jensen boede den 9. april i Emil Møllers Gade i Horsens, men de skulle flytte til Korning Nørremark den 1. maj.

Søren Jensen blev bange for, at der kunne blive problemer med flytningen til Korning, fordi tyskerne beslaglagde benzinlagrene i Danmark.

På eksportstaldene i Horsens opsøgte han derfor den lokale vognmand fra Korning, Hans Jørgensen, og han spurgte ham, om han kunne være sikker på, at han kunne flytte for ham den 1. maj. Hans Jørgensen svarede: ”Jeg har fået tanken fyldt op med benzin i dag; når det er brugt er jeg færdig med at køre bil.”

”Kan du så ikke flytte for mig i dag”, spurgte Søren Jensen. Sidst på eftermiddagen den 9. april flyttede Katrine og Søren Jensen til Korning Nørremark.

Kørte skolebus til Horsens på besættelsesdagen

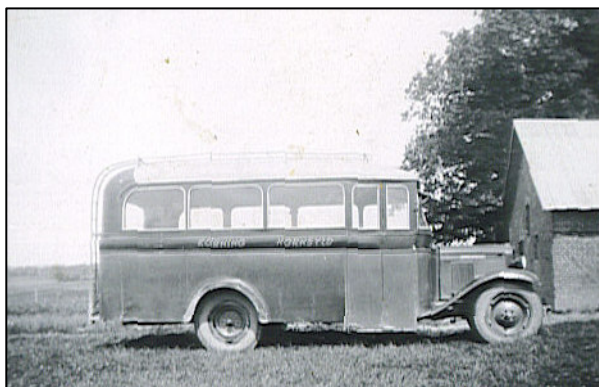
Den 9. april om morgenen kørte Hans Iversen som sædvanlig skolebus med børn til Horsens. I Horsens så han tyske kampvogne og militærvogn efter militærvogn fyldt med tyske soldater på vej nordpå.

Hans Iversen skulle fra Horsens købe nogle småting med hjem, men han opgav at få noget købt, for butikkerne var fyldt med hamstrede danskere, der på det nærmeste var i slagsmål for at købe kaffe, tobak og andre importerede varer.

Billede 7

Hans Iversen

Billede 8

Hans Iversens skolebus

Midt på formiddagen var Hans Iversen igen tilbage i Korning, og han fortalte til folk i byen om det store antal tyske soldater, kampvogne og mandskabsvogne, som han havde set i Horsens.

En ældre gårdmand nægtede med ordene, ”Sådan noget løgn skal du ikke komme og prange mig på”, at tro det Hans Iversen fortalte.

Danmark bliver mørklagt

Den tyske værnemagt krævede overalt i Danmark etableret mørklægning med virkning fra solnedgang den 9. april.

Cykler, biler og hestevogne skulle også have etableret mørklægning straks. Med de krav, der blev stillet til mørklægning på cykler, kørte man næsten i mørke.

Der var mindre end ti private bilejere i Korning den 9. april 1940. Få dage efter den tyske besættelse blev bilerne kørt eller skubbet i garage og klodset op.

I de to første besættelsesår mærkede beboerne ikke særligt meget til krigen, bortset fra mørklægning, rationeringsmærker på alt - fra fødevarer til tøj og sko -, samt mere eller mindre ubrugelige erstatningsvarer.

Alsang i Korning

Alsang og algang var en ikke-voldelig national protestform imod nazisternes besættelse af Danmark. I 1940 blev der trykt et lille sanghæfte med 60 nationale danske sange. Prisen for hæftet var 15 øre. Alsang og algang samlede især i de første krigsår mange danskere, der ville give udtryk for deres modvilje imod den tyske besættelsesmagt.

Anna Jakobsen har vist mig sanghæftet og fortalt, at allerede kort tid efter besættelsen i 1940, samlede beboerne i Korning sig ved telefoncentralen til alsang og algang. Når man var samlet, blev det besluttet, om man skulle gå mod Horsens eller mod Hornborg.

Sange, der ofte blev sunget var ”I Danmark er jeg født”, ”Jeg elsker de grønne lunde”, ”Vi elsker vort land”, ”Altid frejdig når du går”, ”Kong Kristian stod ved højen mast” og ”Den gang jeg drog sted”.

En anden sang, som ofte blev benyttet ved alsang, var den gamle sønderjyske kampsang ”Det haver så nyligen regnet”. Der er sikkert blevet sunget særligt højt, når alsangsdeltagerne mødte tyske soldater, der kom marcherende, og ikke mindst når der blev sunget ”Det har stormet og pisket i vor lund, frø af ugræs er føget over hegnet”.

De tyske soldater forstod ikke sprog og tekst i sangen, men de tyske soldaterne har sikkert ikke været i tvivl om, at det var danskernes måde at fortælle dem på, at de var uønsket i H.C Andersens fædreland.

Flagalléens historie

Maria Bundgård, der var gift med købmand Peder Bundgård, har fortalt mig. ”Min mand, Peder Bundgård, var ikke særlig god hverken til at synge eller gå, og han udgjorde normalt bagtroppen sammen med skrædder Kristian Jakobsen og vejmand Peder Nielsen.

En aften hvor alsangsturen var blevet afsluttet med sang i ådalen mellem Korning og Hornborg, fortalte Peder mig på vejen hjem: ”Kristian Jakobsen, Peder Nielsen og jeg har besluttet, at vi vil forsøge at få etableret en flagallé på landevejen gennem Korning by.”

Det lykkedes for købmand Peder Bundgård, vejmand Peder Nielsen og skrædder Kristian Jakobsen hos beboerne på Korningvej at skabe interesse og opbakning for etablering af en flagallé.

Hver husstand betalte deres egen flagstang og flag, og de skulle selv sørge for at få hejst flaget på nationale flagdage, og ved konfirmation, bryllupper, begravelser m.m. Dengang var det almindeligt, at mændene gik på arbejde og deres hustruer var hjemme om dagen og havde maden klar, når husherren efter fyraften kom hjem fra arbejde. Var der først hejst ét flag på gaden, varede det normalt ikke lang tid, inden alle flagene blafrede smukt i vinden på hovedgaden.

Skrædder Kristian Jakobsen skaffede Dannebrogflagene til flagalléen og min far lavede flagstængerne. Under krigen var det umuligt at skaffe godt stof, og derfor var flagene af en dårlig kvalitet. Jeg huske, at min bedstefar, Jens Pedersen, et år eller to efter krigens afslutning sagde, at han ikke længere ville flagre med et russisk flag. Flagene blev efterhånden røde, også der hvor de skulle være hvide.

Få år efter krigens afslutning blev der købt nye flag af en bedre kvalitet til flagalléen.

Kolonihaver i Korning under besættelsen

Sognerådet købte i 1941 et jordareal, hvor den nye skole skulle opføres. Området, hvor den gamle sportsplads nu ligger, blev for kommunens beboere stillet til rådighed til kolonihaver, indtil sportspladsens anlæggelse blev påbegyndt i efteråret 1944.

Anna Jakobsen har fortalt mig: ”Næsten alle beboerne i Korning by havde en større eller mindre kolonihave, hvor der blev dyrket alle slags grøntsager.”

”Hvert år sidst på sommeren afholdt vi en udendørs fest, hvor vi opstillede et langt bord et sted på marken tilhørende Svend Jørgensens far, Peter Jørgensen. Der måtte kun spises mad, der var dyrket i vores kolonihaver. Det vil sige rigtig vegetarmad, og jeg lavede frikadelle af kål og rødbeder. Vi byttede mad og sang fædrelandssange og hyggede os til langt hen på aftenen.”

Censur befordrende for rygtedannelser

Tyskerne havde straks efter besættelsen den 9. april indført censur i aviser og radio, og det var strafbart at læse illegale blade, samt at aflytte BBC i London og andre udenlandske radiostationer.

Censuren medførte ofte helt fejlagtige rygtedannelser. Jeg husker, at vores nabo, Peder Gregersen, til min mor fortalte, at tyske soldater i Uldum havde skudt en mand lige på stedet, fordi han havde råbt efter dem.

Jeg husker også, at landpostbud Iversen fra Hatting opskræmte min mor ved at fortælle, at tyske soldater i Horsens var begyndt at skyde ind ad folks vinduer, hvis mørklægningsgardinerne ikke var rullet helt ned.

Vandrehistorier og rygter vandrede i besættelsesårene fra mund til øre over det ganske land, og Korning var alt andet end en undtagelse.

Nyhedscentral ved købmanden

Peder Bundgårds købmandsforretning var under krigen det daglige mødested for beboerne. Ved købmanden blev der talt om krigens gang på slagmarkerne. Der blev udvekslet oplysning om sabotageaktioner, der havde fundet sted i omegnen af Korning. Det blev også engang fortalt, at der om natten var nedkastet våben i engen ved Hygebjerggård. Der blev også talt om natlige overflyvninger af engelske bombemaskiner, luftkampe osv.

Lokal sladder fra Korning og omegn var der naturligvis også tid til at drøfte og videreinformere om, krydret med beklagelser over vanskeligheder med at få rationeringsmærkerne til at slå til m.m.

Kom der i butikken en person ind, som man ikke kendte, eller som man havde mistillid til, blev der straks skiftet samtaleemne.

Foliostrimler og flyveblade dalede ned fra himlen

De allierede kastede under overflyvningerne af Danmark foliostrimler til forstyrrelse af tyskernes radaranlæg. Foliostrimlerne kunne være tynde og korte, men også flere centimeter brede og over en meter lange. Foliostrimlerne var værdiløse, men de kunne dog benyttes som glimmer til juletræer. Jeg husker, at jeg, efter natlige overflyvning af engelske flyvemaskiner,

Billede 9

Peder Bundgårds købmandsbutik

sammen med andre drenge løb rundt og samlede foliostrimler på markene. På en mark ikke langt fra mit hjem på Ussingvej fandt jeg engang et flyveblad med mange billeder i. Glad løb jeg hjem til min mor med bladet, men glæden blev kort. Mor stoppede straks bladet i komfuret, og jeg fik på det bestemteste at vide, at det var forbudt at opsamle flyveblade, og at jeg aldrig mere måtte gøre det, for opdagede tyskerne, at vi havde et sådan blad i huset, ville det få de frygteligste følger. Kort før befrielsen i 1945 sad jeg en dag udenfor fars værksted og kikkede på allierede flyvemaskiner, der i stor højde og antal fløj over Korning. Det var solskin og klar himmel. Jeg husker en maskine, der var særlig stor, og den var ledsaget af to jagermaskiner, som var meget små i forhold til den store flyvemaskine. Samtidig med, at jeg fik øje på den store maskine, fik jeg også øje på noget der glimtede i solen højt oppe i luften, og som dalede ned mod jorden. Genstanden fløj over vores hus samtidig med, at den mere og mere nærmede sig jorden. Jeg løb hen imod det sted, hvor jeg forudså den ville falde ned. Noget før den blinkende genstand nåede jorden, kunne jeg se, at det var et stort bundt foliostrimler, og jeg nåede at gribe det store bundt af lange brede foliostrimler, lige før det ved Knud Knudsens dam på Pebringsvej ramte jorden.

Tørvegravning

Fæstebønder var i mange århundreder tildelt hver en tørvelod i en mose. Ved jordomfordelingen og matrikuleringen i 1772 blev moselodderne i Korning ikke berørt af jordreformen.

Min far har fortalt mig, at der i Korning allerede under den første verdenskrig var landmænd, der gravede tørv på deres tørvelod, fordi kulimporten fra udlandet var stoppet, og det var vanskeligt at købe træ til overkommelig pris.

I 1941 og 42 beskæftigede Korning kommune nogle arbejdsløse arbejdere med tørvegravning i Gåsekær, og der blev således også gravet tørv under anden verdenskrig.

Billede 10
Smedjen på Korningvej

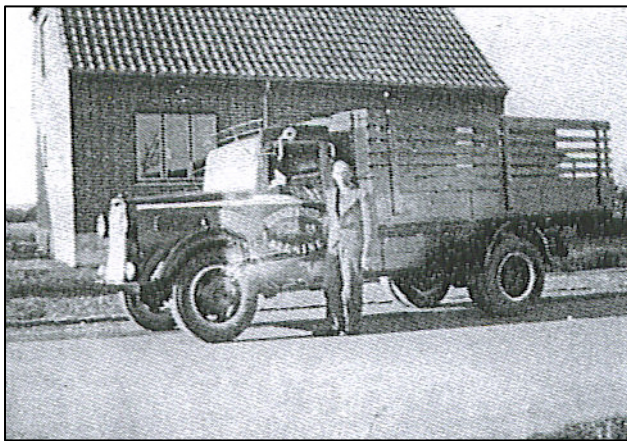
Karen Gregersen har fortalt mig, at der til smedjen på Korningvej var tilknyttet ejerforhold til en moselod i Gåsekær, og der gravede hendes mand, Therkel Gregersen, et par år under besættelsen tørv til eget forbrug.

Søren Jensen, Korning Nørremark har fortalt mig, at han, sammen med Hans Jørgensen i Korning Gammelby, fik lov til at grave tørv på Peder Jensens tørvelod i Korning Østermark.

Tørvene fra Kællinggrav i Korning Østermark var så jord- og lerholdige, at den eneste varme Søren Jensen fik ud af tørvene, var den varme han fik ved at fragte dem hjem og stable dem.

Vognmand i Korning under krigen

I 1941 købte Gunnar Mortensen Hans Jørgensens vognmandsforretning i Korning, og med i

Billede 11

En af Gunnar Mortensens lastbiler

handlen fulgte en mindre lastbil, der var monteret med trægenerator.

Gunnar Mortensen havde i forvejen en lastbil, som han i foråret 1940 fik monteret en trægenerator på.

I godt et år boede Maria og Gunner Mortensen hos Gunnar Mortensens bror på Korningvej 57, hvor der dengang var købmandsbutik.

I 1942 flyttede Maria og Gunnar Mortensen til et nyopført hus på Korningvej 87. Der var i garagen ved beboelseshuset plads til to lastbiler, og der var også plads til generatortræ til et halvt års forbrug.

Gunnar har fortalt: ”Efter jeg fik monteret trægenerator på lastbilen, kunne jeg næsten kun fragte den halve mængde gods på lastbilen, for generatorens vægt og vægten af træet til opvarmning af generatoren skulle medregnes i fragtmængden. Dertil kom, at trækraften var betydelig dårligere med gasgenerator end med benzin.”

Gunnar Mortensen har også fortalt: ”Engang var jeg kommet helt ud til Boest Mose for at hente tørv, og ved ankomsten til mosen opdagede jeg, at jeg havde glemt at få generatortræ med til drivkraft til hjemtransporten.”

”Nød lærer nøgen kvinde at spinde, og jeg fyldte generatoren op med en blanding af tørv, mosetræ og grankogler. Det lykkedes at komme tilbage til Korning med et halvt læs tørv, men det tog lang tid, og jeg frygtede på hele vejen tilbage til Korning for, at bilen skulle stoppe ved den næste bakke.

Optagning af rodtræ i Ussinggård Skov

Søren Jensen, Korning Nørremark har fortalt mig: ”I de første krigsår var det meget vanskeligt at få arbejde, hvis man ikke ville arbejde for tyskerne.”

”Korning Kommune beskæftigede på den baggrund flere arbejdsmænd med anvist arbejde, og en tid arbejdede jeg i Gåsekær mose, men det var vanskelig at sælge tørvene, for tørvene havde en dårlig brændværdi.”

”Aksel Sørensen og jeg blev derefter anvist arbejde med optagning af rodtræ i Ussinggård Skov. Vi skulle selv anskaffe forhammer og kiler til arbejdet.”

”Det var hårdt arbejde, og arbejdslønnen var meget lille. En dag fik vi at vide, at der i morgen kommer en mand mere og hjælper jer. Det var Johannes Madsen, som var kendt for at være arbejdssky.”

”Ved udsigten til at skulle dele den lille arbejdsløn med Johannes Madsen, talte Aksel Sørensen og jeg om at strejke.”

”Midt på formiddagen næste dag ankom Johannes Madsen, og han sagde straks: ”I tager rodtræet op og jeg stabler”. Johannes Madsen stablede træet på en måde, så det fyldte dobbelt så meget i rummeter indhold, og vores løn for arbejdet blev rimelig god.”

”Under besættelsen var træ rationeret, men rodtræ var ikke omfattet af rationeringen, og det blev købt af velhavere fra Horsens. Når træet blev afhentet af vognmænd fra Horsens, eller af dem, der havde købt træet i Horsens, blev der sagt mange ikke særligt pæne ord”, har Søren Jensen fortalt.

Spærreballon over Korning

Ved et stormvejr i efteråret 1943 var der en nat, hvor næsten halvdelen af spærreballonerne over London rev sig fri af jordfortøjningerne og satte kursen mod Danmark.

Spærreballonerne var behængte med stålwirer, der havde til formål at forhindre, at tyske jagerfly i lav højde kunne flyve over London.

En af de engelske spærreballoner overfløj Merringvej, Ussingvej og Pebringsvej. Jeg var dengang 6 år gammel, og jeg sad og legede i en sanddyngede tæt ved vejen ved mit hjem på Ussingvej 17.

Pludselig hørte jeg høje knald, og jeg så store lyn i den nyopførte 20 kilowatt højspændingsledning cirka hundrede meter fra, hvor jeg opholdt mig. Kort efter ramte spærreballonens wirer telefon- og højspændingsledningerne på en afstand af cirka 10 meter syd for det sted, hvor jeg sad, og luftledningerne faldt ned på vejen lige ved siden af mig. Jeg blev bange, og jeg ville løbe ind til min mor.

Min far havde en tømrersvend, der hed Valdemar, som samtidig stod og arbejdede på fars værksted, og han hørte pludseligt, at det var blevet tordenvejr, og da han kiggede ud ad værkstedsdøren, så han mig komme løbende på vej ind til min mor. Samtidig fik han øje på den lavtflyvende spærreballon og de nedrevne luftledninger.

Jeg husker, at Valdemar fik mig med ind på værkstedet, og næsten samtidig kom mor ud på værkstedet, og hun fortalte, at lyset var gået ud i kælderen. Mor havde ikke set og hørt noget til det pludselige tordenvejr.

De følgende dage var spændende dage for mig, for der kom elektrikere og telefonfolk for at reparere de mange nedrevne og beskadigede luftledninger.

Jeg husker også, at store drenge, der normalt ikke snakkede med mig, pænt stod og hørte på, når jeg fortalte om spærreballonens store ødelæggelser.

Fik telefon under krigen

I 1909 hvor Løsning og Korning endnu var samme kommune, blev Løsning-Korning telefonselskab oprettet.

Centralen blev etableret hos smedemester Rasmus Gregersen på Korningvej 61.

I 1926 fik Jydsk Telefonselskab statsmonopol i størstedelen af Jylland og de private telefonselskaber blev nedlagt. Nogle år senere blev centralen flyttet til Korningvej 115, og Emma og Aage

Billede 12
Emma Smidt (1964)

Smidt blev centralbestyrer.

Ved besættelsen i 1940 var det forholdsvis få, der havde telefon i Korning, måske mindre end 30 husstande.

Når det store flertal af beboere havde brug for at få besøg af lægen, jordemoderen eller dyrlægen, skulle de ringe fra en telefon, der var opsat på væggen i indgangen ved centralen.

På Ussingvej var der ved besættelsen i 1940 kun Karl Hansen på Højager, der havde telefon. Under krigen var der meget lang ventetid for at få telefon. Min far ventede i over et år for at få det.

En dag - vistnok i foråret 1943 - ankom der endeligt fire-fem telefonmontører, der opsatte en ny luftledning på masterne fra vores hjem på Ussingvej til Korning by. Telefonmontørerne monterede en telefon på væggen i dagligstuen. Jeg var dengang godt seks år gammel, og jeg havde aldrig før talt i telefon, og jeg forstod ikke, hvordan man kunne tale igennem en telefonledning, der ikke engang var hul indvendig. Det var en stor, flink telefon montør, der monterede telefonen hjemme hos os, og da han var færdig med monteringen, sagde han til mig: "Du skal have lov at blive den første, der taler i telefonen." Han ringede op og gav telefonrøret til mig.

Centraldamen Emma Smidt sagde igen og igen "Hallo" i telefonen. Jeg turde ikke sige noget og gav røret til den grinende telefonmand.

Nytårsaften under krigen

Selv om jeg ikke var særlig gammel de sidste to krigsår, fik jeg nytårsaften, sammen med nogle større drenge, lov at skyde nytår ind. Kinesere og andet fyrværkeri kunne man ikke købe under krigen, men nogle af de lidt større drenge kendte kunsten selv at fremstille fyrværkeri.

Det fyrværkeri vi brugte dengang, tåler i knaldeffekt ikke sammenligning med det fyrværkeri, som bruges i dag. Traditionen tro, blev der også under krigen på mere eller mindre forsvarlig vis skudt nytår ind. Havelåger blev flyttet til naboerne, og skolegården blev fyldt med hestevogne osv.

El-forsyningen under krigen

Det samlede el-forbrug var under krigen meget lille i forhold til i dag, og til at forsyne beboerne med el, var der i Korning kun én transformatorstation indtil et par år efter krigens afslutning.

Transformatorstationen var i Korning Nørremark. Den var blevet opført i 1919 på opfordring til BHHH fra nogle beboere, der ønskede at få elektricitet indlagt.

Min far savede under krigen mange træer op til tømmer og brædder. Træerne fragtede Kristian Andersen, der boede i statsskoven, fra statsskoven ned til far med to nordbagge-heste.

Ofte, når min far med Peder Gregersen som en uundværlig medhjælper, var optaget af at opsave træ, kom en af vores naboer, Svend Teilmann, der var landmand, og sagde: ”Du bliver nødt til at holde en pause Kristen Madsen, for jeg skal have malet noget korn.”

Når min far savede træstammer, havde andre el-forbrugere på Ussingvej kun lidt lys i deres lamper, og landmændenes kværnmotorer kunne kun brumme.

Mange husstande fik el i krigsårene

Mange landejendomme i Korning sogn havde ikke indlagt elektricitet ved besættelsens begyndelse i 1940. I Korning by var der også flere husstande, der ikke havde indlagt elektricitet.

Petroleum var rationeret under krigen, og tildelingen af petroleum var så lille, at petroleums-lampen ofte gik ud, og petroleumsdunken var tom.

Hvad gjorde man så, for man kunne ikke blot ringe til elektrikerens og sige: ”Jeg sidder i mørke næsten hver aften, for mine petroleums-lamper kan ikke slå til. Vil du komme og indlægge elektricitet.” Når man henvendte sig til elektrikerens, spurgte han straks: ”Har du kobber nok til el-installationen?”

Under krigen blev tværsnittet i el-installations ledninger reduceret for at spare kobber, men der skulle alligevel bruges meget kobber til installationen af blot et mindre hus.

Kobbergruekedel, lysestager og andre genstande af kobber, der måske var flere hundrede år gammel, blev samlet sammen. Loftet blev gennemsøgt for gammelt kobber, og mange gange var det også nødvendigt at gennemsøge naboernes lofter og pulterkamre for kobbereffekter, før man havde kobber nok og kunne aflevere det hele samlet til elektrikerens.

Der skulle meget kobber til installation af en landejendom, og ofte resulterede det i, at kun halvdelen af stuehuset fik installeret el, og et udhus måtte vente til bedre tider.

Mange husstande fik under krigen installeret el, men nogle få først efter krigen, og det sidste sted, der blev benyttet petroleumslamper, var i Korning Nørremark på en ejendom, der så sent som 1956 fik installeret elektricitet.

Cyklen punkterede ofte under krigen

Min bedstefar, Jens Pedersen, opførte i 1937 et hus på Korningvej 111. I stuetagen var der et mindre brødudsalg, som hans husbestyrerinde, Else Jakobsen, passede, og i et kælderlokale reparerede min bedstefar cykler. Cyklerne punkterede ofte under krigen, for dækkenes lærred var normalt cellulid, og det må uundgåeligt have medført, at min bedstefar har haft rigeligt at se til på cykelværkstedet under krigen.

Jeg husker, at nogle drenge i de sidste krigsår kørte på cykler med fast gummi. De kunne ikke punktere, men de var meget ubehagelige at køre på.

I foråret 1943 blev Johannes Bach i Korning Gammelby konfirmeret, og i konfirmationsgave fik han en splinterny cykel.

Johannes Bachs gamle cykel blev ovnlakeret, og jeg fik overdraget cyklen i sommeren 1943. Jeg kørte på cyklen til jeg var ca. 12 år gammel og cyklen var blevet for lille til mig.

Tyskerne spreder styrkerne

Sabotageaktioner rettet mod tyske militærinstallationer og danske fabrikker, der fremstillede våben og andet krigsmateriel, samt jernbanesabotage steg mærkbart i vinteren 1942 til 43 til værnemagtens irritation.

Nedkastning af våben fra engelske bombemaskiner til den danske modstandsbevægelse fandt også i større og større omfang sted i landområder i Danmark allerede i efteråret 1942.

Overflyvninger af allierede flyvemaskiner på vej til bombemål i Tyskland, blev også mere og mere almindelig om natten sidst på året i 1942, og det medførte ofte luftkampe i luftrummet over Danmark. Det skete også, at besætningen på de allierede maskiner, måtte forlade en brændende maskine med faldskærm.

På baggrund af især det stærkt stigende antal af nedkastninger af våben fra engelske bombe og transportmaskiner til den danske modstandsbevægelse, besluttede den tyske værnemagt i foråret 1943 at udstationere mindre militærenheder i landsbyområder, hvor det var egnede områder for våbennedkastning, samt steder hvor allierede flyvere, der havde reddet sig med faldskærm, havde gode muligheder for at holde sig skjult.

Tyske soldater kommer til Korning

I starten af april måned 1943 ankom 13 tyske soldater til Korning. Der var elleve menige soldater, der alle blev indkvarteret på Korning Afholdshotel, samt to officerer, der blev indkvarteret på Ussinggård.

Billede 13

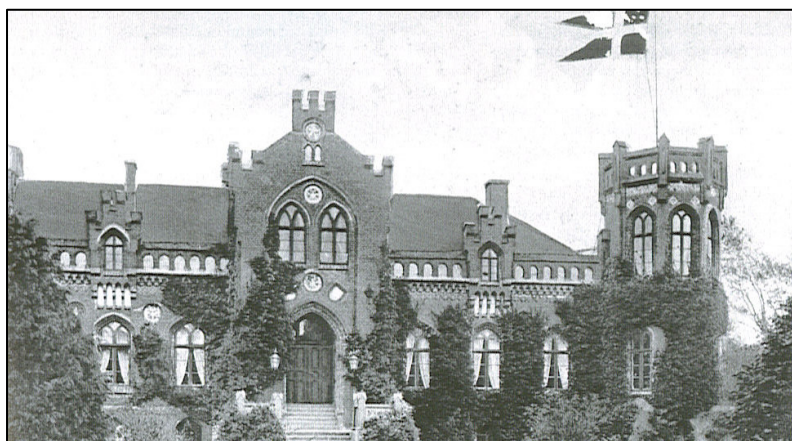
Korning Afholdshotel

Inger Iversen blev pålagt at lave mad til de 13 tyske

soldater i de godt to år tyskerne opholdt sig i Korning. Chefen og næstkommanderende for styrken overnattede på Ussinggård, men spiste og opholdt sig det meste af tiden på Afholdshotellet.

”Chefen for de tyske soldater, var en stor, tyk nazist. Han var den eneste af soldaterne jeg var lidt bange for, selvom han opførte sig pænt overfor mig”, har Inger Iversen fortalt.

”Mange gange lige efter at havde spist til middag, sendte han en af soldaterne ned til Else Jakobsens brødudsalg,

Billede 14

Ussinggård

for at købe fire fem kager til sig selv.”

Luftkampe over Korning den 21. april 1943

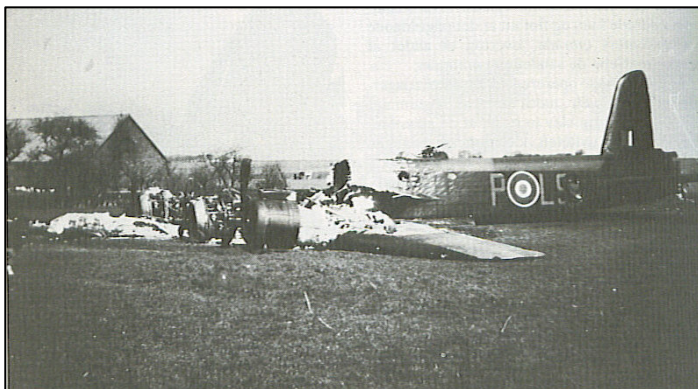
Adolf Hitler havde i 1940 sagt, at der aldrig ville komme til at flyve en fjendtlig flyvemaskine over Berlin.

Den 20. april 1943 fyldte Hitler 54 år. De allierede fejrede dagen med bombardement af Berlin og Rostock.

På vejen tilbage blev de allierede flyvemaskiner angrebet af et stort antal tyske jagerfly fra baser i Vandel, Ry og Aalborg. Samtidig med jagerangrebene, blev maskinerne beskudt kraftigt fra tyske antiluftkanoner der var placeret fra Juelsminde til den jyske vestkyst.

Det kom mange steder i lufrummet til luftkampe mellem tyske og allierede jagere og bombemaskiner fra Juelsminde i øst, til langt ud over Vesterhavet i vest.

Der var også luftkampe over Korning sidst på natten. Jeg husker, at min mor vækkede min lillebror Ernst og mig og beordrede os i tøjet. Efterfølgende sad vi i dagligstuen med et tændt julelys. Jeg kan huske, at vi igen og igen kunne høre de lavtflyvende maskiner, når de fløj over huset. Far gik rundt i huset og kikkede ud ad vinduerne. Jeg kan huske, at han kom og fortalte, at han havde set lysbomber bliver kastet ned i retningen imod Flemming, og lidt efter i retningen mod Løsning. Pludselig råbte han fra vores såkaldte pæne stue: ”Der flyver en flyvemaskine med ild i halen over Ussinggård Skov.”

Billede 15

Nødlandet fly i Kragelund Fæled

Inden vi gik i seng igen kunne vi se, at det brændte kraftigt i retningen imod Peder Jensens gård i Merring. Det var lysskæret fra en engelsk bombemaskine, der var styrtet ned lidt syd for Bøgballe skole, vi kunne se. Bombemaskinen styrtede brændende til jorden med syv unge newzealandsk mænd, der alle omkom.

Kort efter nødlandede der i Kragelund Fæled en engelsk bombemaskine med syv englændere om bord.

Agterskytten var såret og blev af sine kammerater båret ind på en nærliggende gård.

Efter landingen blev maskinen overhældt med benzin og stukket i brand. De seks unge englændere flygtede derefter hurtigt fra nødlandingsstedet. Den ene af englænderne var lettere såret. Kort efter flugten valgte han at vende om, og han gik tilbage til nødlandingspladsen.

Så godt som alle beboere var den nat vågen fra klokken tolv om natten, til det blev lyst om morgenen den 21. april 1943.

Luftkampe over Korning fortsat

Søren Thomsen, Merring har fortalt mig følgende, som han huskede fra fejringen af Hitlers fødselsdag den 20. april 1943. Jeg vil forsøge at nedskrive det på samme måde, som Søren Thomsen fortalte det til mig, medregnet også det, som jeg opfatter som mindre overdrivelser.

Søren Thomsen fortalte: ”Da jeg om aftenen på Hitlers fødselsdag hørte BBC’s udsendelse fra London, var jeg ikke i tvivl om, at der ville komme mange overflyvninger af allierede bombemaskiner den kommende nat, og at der i løbet af natten ville blive nedkastet tusinder af bomber i Berlin. Jeg havde få dage før, fra en af mine gode venner i Horsens, Niels Hansen, som var med i modstandsbevægelsen, fået at vide, at Hitlers bunker i Berlin snart ville blive bombarderet med superbombere, og at der efterfølgende ville blive nedkastet mange tusinder allierede faldskærmssoldater i området i og ved Berlin.”

”Hvis det lykkedes, som det var planlagt, at fange eller dræbe Hitler, ville krigen være forbi i løbet af nogle få måneder”, havde Søren Thomsen også fået at vide. ”Niels Hansen fortalte også, at det var tophemmeligt, og at jeg endelig ikke måtte fortælle det til nogen.”

Søren Thomsen havde altid ved kraftig torden brugt at stå op og tage tøj på, for at være klar til hurtigt at få dyrene ud af staldene, hvis lynet skulle slå ned og bygningerne blev antændt. Søren Thomsen fortalte også, at et udhus i Gesager kort tid før nedbrændte på grund af antænding fra en lysbombe. Før jeg gik i seng den 20. april om aftenen, pumpede jeg fra brønden nogle spande vand op, som jeg kunne slukke en mindre brand med. Omkring kl. tolv vågnede jeg ved, at der kom to store støjende bombemaskiner flyvende lige over huset. Jeg vækkede min kone og børn og sagde til dem: ”I skal tage det helt roligt. I må gerne blive liggende i sengen, men I skal have tøj på, og jeres fodtøj skal ind i soveværelset.”

”Derefter gik jeg udenfor, og jeg gik rundt om gården hele natten til det var næsten lyst om morgenen. Tyskerne havde ved Bygholm Sø opstillet store lyskastere, der sendte kraftige stråler op i himlen, og flere gange så jeg, at det var lykkedes for dem at indfange allierede flyve-

maskiner i lyskeglen. I løbet af natten hørte jeg mange gange skydning fra flere retninger, og nogle gange lød det, som om der blev skudt oppe i himmelrummet lige over mit hoved.”

”Himlen blev igen og igen oplyst af lysbomber fra alle retninger. Pludselig fik jeg øje på en brændende flyvemaskine, der kom flyvende over Løsning. Jeg fulgte den med øjnene til den styrtede ned i et flammehav i Bøgballe. Lidt efter kom der i meget lavt højde flyvende en bombemaskine lige over gården. Maskinen brændte kraftigt i halepartiet, og hele gårdspladsen blev oplyst. Jeg fulgte maskinen, til den blev væk i røgen fra den brændende flyvemaskine, der kort før styrtede ned i Bøgballe.

Parade i Korning på Hitlers fødselsdag

Inger Iversen har fortalt følgende: ”Tyskerne var på Hitlers fødselsdag, den 20. april 1943, næsten lige ankommet til Korning. Tyskerne holdt parade ude på gårdspladsen, og jeg tror også, at chefen holdt en tale for dem.”

”Allerede tidligt om aftenen på Hitlers Fødselsdag hørte jeg høje kommandoråb på tysk, og tyskerne forlod Afholdshotellet kort tid efter, og de kom først tilbage ved spisetid næste aften.”

”Vi var oppe næsten hele natten, Hans og jeg, og fra soveværelset på første sal, så vi en brændende flyvemaskine - lidt før den faldt ned i Bøgballe i et ildhav. Jeg tror også, at vi hørte skydning og brag fra bomber. Det hele var så uhyggeligt, og jeg husker, at den nat var jeg virkelig bange”, har Inger Iversen fortalt.

Flygtede englændere var tæt på Korning

Billede 16

Inger Iversen

Tyskerne, der opholdt sig i Korning, har uden tvivl deltaget i eftersøgningen af de engelske flyvere, der nødlandede i Kragelund Fælle. På Løsning Gæstgivergård oprettede det danske politi dagen efter en kommandocentral. Et par dage senere blev de fem flygtede engelske flyvere arresteret ved Vinten Skov af det danske politi og overgivet til tyskerne.

En af mine gode venner, Knud Rasmussen, Dalby, der har deltaget som engelsk soldat i Palæstina, har fra en flyvebase i England fået oplyst, at de fem englændere efter nødlandingen gik mod nordøst, til de kom til en ådal, som de derefter fulgte mod

nord. Næste dag holdt de sig skjult på et halmloft, og næste nat fortsatte de igen til den skov, som det danske politi en par dage senere arresterede dem ved. Efter min opfattelse er der ingen tvivl om, at den omtalte ådal er Gesager Ådal.

Luftkrig over Korning igen i efterfølgende uge

Den 29. april 1945, en uge efter at der var luftkampe i lufrummet over Korning, blev beboerne igen opskræmt af skudsalver og kraftige eksplosioner. Anna Jakobsen har fortalt mig: ”Jeg kan udmærket huske den nat, hvor der faldt en bombeflyver ned i Bøgballe, og kort efter nødlandede en bombeflyver næsten samme sted, men jeg synes, at jeg endnu bedre husker, at der nogle få dage senere faldt en bombeflyver ned ved Tamdrup Kirke. Jeg kan huske, at min mand, Kristian, var gået i seng, og jeg blev siddende oppe og kiggede ud ad et åbentstående vindue. Først hørte jeg skydning og kunne se, at tyskerne tændte deres lyskastere ved Bygholm Sø. Pludselig lød der et frygteligt brag, og hele huset rystede. Det var en bombe, der faldt ned på en mark i Vrønding. Kristian råbte flere gange, at jeg skulle gå i seng, men jeg blev siddende oppe, og igen og igen kunne jeg høre skydning, og pludselig blev det hele oplyst, og der lød et stort brag. Det var en allieret bombemaskine, der var faldet ned ikke langt fra Tamdrup Kirke. Et par dage senere fik jeg at vide, at de fem flyvere, der var om bord på maskinen, var blevet dræbt.”

Rasmus Jensen, der under krigen boede på en gammel slægtsgård i Korning Nørremark, har fortalt mig, at området omkring Tamdrup Kirke efter flystyrtet var oplyst som ved højlys dag.

Om flystyrtet ved Tamdrup Kirke kan jeg huske, at vi igen sad påklædte i dagligstuen ved skæret af et julelys, og pludselig blev det nedrullede mørklægningsgardin i køkkenet helt oplyst, og samtidig lød der et brag nærmest som et tordenskrald.

Jeg husker, at jeg, en dag eller to efter flystyrtet i Tamdrup sammen med min bedstefar, Jens Pedersen, var hos Hans Hermansen på Klaksmøllevej i Korning, for at se en bombe, der var faldet ned lidt nord for Hans Hermansens gård. Der var tale om et metalrør, der var cirka 2 meter langt, og hvorpå der var monteret en lille faldskærm. Røret var fyldt op med metalpulver, der lyste kraftigt ved antænding, og de blev benyttet, når piloterne skulle nødlande i mørke, eller for at lokalisere målet forud for bombenedkastning.

Flystyrt i Matstrup Skov

Natlige overflyvninger af bombemaskiner på vej til Tyskland blev efterhånden så almindelig i begyndelsen af 1944, at Ernst og jeg ikke længere blev vækket af vores søvn og iklædt tøj. I 1944 havde de allierede fået så stor overlegenhed i luften, at store flyformationer med måske over hundrede flyvemaskiner i stor højde overfløj Korning - også om dagen.

Den 10. april 1944 husker jeg, at vores soveværelse i mit hjem på Ussingvej blev oplyst af en lysbombe.

Far stod op af sengen og kiggede ud ad vinduet samtidig med, at soveværelset igen blev oplyst. Jeg husker, at far sagde: ”Der styrtede en maskine ned ved Klaks Mølle, og jeg kan i lys-skæret se en faldskærm på vej ned.”

Fars afstandsbedømmelse var forkert. Det var ikke ved Klaks Mølle, at maskinen styrtede ned, men i Matstrup Skov. En af flyverne reddede livet ved at springe ud med faldskærm.

Aage Kristensen har fortalt: ”Jeg havde i 1944 en dreng fra Horsens. Dagen efter at flyveren var faldet ned i Matstrup Skov, cyklede knægten over til nedstyrtningsstedet, og han kom tilbage med et instrumentbræt fra flyveren. Jeg sagde til knægten,” har Aage Kristensen fortalt, ”hvis tyskerne finder ud af, at du har taget noget med hjem fra maskinen, kan det gå så galt, at tyskerne ikke blot henter dig, men også mig.” Knægten lovede at skjule instrumentbrættet godt, og Aage Kristensen lod ham beholde instrumentbrættet.

Ikke nemt at være købmand under krigen

Maria Bundgård, der var gift med Peder ”købmand” Bundgård, har fortalt mig: ”I begyndelsen af krigen lå jeg ofte vågen om natten og spekulerede på, om der også her i Danmark blev krig, som der var i mange andre lande, og måske at vores hus og forretning og hele landsbyen skulle blive ramt af bomber. Jeg fortalte det til min mand, og jeg kan huske, at han svarede: ”Jeg er mere bange for, om vi kan blive ved at sælge vor butiks varer. Alle varer er snart erstatningsvarer, og folk brokker sig mere og mere for hver dag.”

”I går var Kresten Væver lige ved at dø af en af de skrå, jeg lige havde solgt til ham, og medens Oluf Lerche forsøgte at holde liv i ham, hentede jeg den sidste hesteøl i kælderen. Det viste sig at være god medicin.”

”For eftertiden vil jeg sige til folk, der køber skrå, at skråtykning er forbudt i butikken.”

Maria Bundgård fortalte også, at der ofte kom tyske soldater ind i butikken for at købe varer, men hendes mand ville ikke sælge noget til dem, og han stod blot og så dum ud, til de gik igen.

Brødudsalget under krigen

Min bedstefar havde under krigen som nævnt et brødudsalg, som hans husbestyrerinde, Else Jakobsen, passede sammen med en ung pige.

Nogle år efter krigens afslutning spurgte jeg Else, om hun solgte butiksvarer til tyskerne. Hun svarede: ”Det kunne jeg ikke undgå. Tyskerne kom ind i butikken med geværer og pistoler, og de pegede blot på det de ville have, og så turde jeg jo ikke andet end lade dem få det. Det var især tyskerne, der boede på Afholdshotellet, der kom her, men det skete også, at der pludselig holdt en tysk lastbil ude på vejen, og der kom en hel flok soldater ind i butikken. Når der var kager og andet, der var blevet for gammel eller for tørt, satte vi det ned i udstillingsvinduet. Når der kom kunder i butikken fra Korning og pegede på noget i udstillingsvinduet, som de ville købe, sagde vi til dem, at alt i udstillingsvinduet er beregnet til tyske soldater.”

”Vi havde også nogle skabe med låger, hvor vi opbevarede kager og andre varer til beboerne i Korning.”

”Næsten hver dag kom der en ung soldat, for at købe kager. Han var indkvarteret på Afholdshotellet. Han kunne lidt dansk og var sød og rar, og nogle gange gav jeg ham en af de gode kager, som han spiste straks, hvis der ikke var andre kunder i butikken. Den sidste dag han kom, var nogle dage før befrielsen. Han gav mig et billede med sig selv i tysk uniform og sagde pænt farvel på dansk.”

Idræt under krigen

Korning Idrætsforening blev stiftet i 1939 på et møde på Korning Afholdshotel. Købmand Peder Bundgård og min far har fortalt mig, at der var en mindre fodboldbane bagved Rasmus Gregersens smedje på Korningvej 61, dengang de var drenge under første verdenskrig.

Korning Idrætsforening lejede under krigen på skift hos en lokal

Billede 17
Ringridning

landmand jord til en fodboldbane og afholdelse af ringridning, indtil sportspladsen ved skolen var færdigetableret engang i 1945.

Korning Skakklub er et barn af besættelsen

Korning Skakklub blev bag nedrullede mørklægningsgardiner stiftet i et af de første krigsår.

Under krigen begrænsede tyskerne bevægelsesfriheden med spærretid, samtidig med at bilerne på grund af mangel på benzin blev opklodset. Noget kunne man dog - man kunne spille skak.

I begyndelsen mødtes skakspillerne på skift hos hinanden i hjemmene, men i 1943 var der blevet så mange skakspillere, at man i vinterhalvåret valgte at spille på Korning Afholdshotel hver mandag aften.

Skakspil er et krigsspil, der giver timerne vinger

Skak er et koncentrationsspil, der kan få nogle skakspillere til at glemme tid og sted. Jenny Hansen, der var gift med Anton Hansen og boede i Korning Nørremark under besættelsen, har fortalt mig følgende: ”Anton cyklede i et af de sidste besættelsesår tidligt på aftenen til Korning by. Der var tyske soldater i Korning, og man hørte meget om sabotage, og næsten hver nat var der overflyvninger af engelske krigsflyvere.”

”Anton kom ikke hjem igen, og jeg blev mere og mere urolig for hver time der gik, da han stadigvæk ikke var kommet hjem.”

”Vi havde en ung karl på 16 år. Det var Verner Jakobsen, der nogle år senere blev tømrermester i Korning.”

”Klokken to om natten vækkede jeg Verner og fortalte, at Anton ikke var kommet hjem endnu. Jeg spurgte Verner, om han ville prøve at finde Anton. Det ville han godt. Jeg var ikke glad for at sende en dreng på 16 år ud for at prøve at finde Anton en mørk nat under besættelsen. Jeg sagde til Verner før han cyklede: ”Prøv først at køre til Johannes Winther og se om han er der. Er han ikke hos Johannes Winther, så prøv og se, om han er hos Hans Th. Johansen.”

Verner cyklede hurtigt til Johannes Winters gård i Korning Søndermark. Yderdøren var ikke låst, og Verner gik ind i stuen. I stuen sad Anton Hansen og Johannes Winther i en hel anden

verden, kun optaget af deres egen krig med skakbrikkerne. Verner fortalte dem, hvad klokken var. Anton og Johannes sagde i munden på hinanden: ”Så må tiden være løbet fra os”.

Min barndoms skole

Der er løbet meget vand i Korning Å, siden jeg mandag den 3. april 1944 begyndte min skolegang i forskolen på Klaksmøllevej. Min første skoledag begyndte på den måde, at jeg skulle tidligt op om morgenen. Min havregrød spiste jeg under min mors mange formaninger. Jeg skulle naturligvis opføre mig ordentligt, og huske at sige De til vores lærerinde, og så skulle jeg huske at sige Frk. Iversen. Det sidste blev gentaget mange gange, for mor var bange for, at jeg skulle kalde hende Frk. Tippe, som hun blev kaldt af vores nabobørn.

Jeg skulle den første dag følges med Holger Mortensen, som boede i Skovløberhuset i stats-skoven.

På vej til skolen kom vi forbi byggepladsen, hvor den nye skole blev opført, og jeg skulle naturligvis vise Holger rundt på den spændende byggeplads.

Holger og jeg var meget optaget af at se på, hvordan nogle arbejdsmænd startede en petroleumspumpe og begyndte at tømme fyrkælderens vand.

Efter at vi en tid havde opholdt os på byggepladsen, besluttede vi at gå videre mod skolen i de nu ikke længere pæne nypudsede sko.

Vi kom for sent til skolen. Jeg ved ikke hvor lang tid, men jeg husker endnu Frk. Iversen siddende på en høj trone, og hun skældte os ud, fordi vi kom for sent den første skoledag.

I skolelokalet var der et indbygget skab, hvor tavler og bøger blev opbevaret. På indersiden af skabslågen var der opsat billeder af små og store bomber, patroner osv.

Frk. Iversen havde vist ikke større kendskab til bomber og patroner, men hun vidste, at det var meget farligt at komme i nærheden af den slags, og der var en dreng, der var gået ud på en mark og havde rørt ved en bombe, og han var blevet dræbt lige på stedet.

Vi måtte derfor kun gå på vejen til og fra skolen. Jeg kan huske, at jeg fortalte, at jeg havde samlet mange foliostrimler op på markerne, men at jeg endnu ikke havde fundet bomber og den slags. Jeg fik at vide, at det måtte jeg aldrig gøre mere, for foliostrimlerne kunne være forgiftet.

Korning Skole blev opført under vanskelige forhold

Det første spadestik til opførelsen af Korning nuværende skole blev taget i foråret 1942, men materialemangel som følge af krigen medførte, at skolen først stod færdig til brug i foråret 1944. Vognmand Gunnar Mortensen afhentede sokkelstenene til skolen fra en nedbrydningsmur på Ussinggård med sin generatordrevne lastbil. På grund af dårlige krigsdæk og gasgeneratorens vægt, skulle han køre mange gange, idet han kun kunne have en last på 2,5 tons på laddet ad gangen.

Murstenene afhentede Gunner Mortensen på Bygholm Teglværk. Tagsten, cement og andre materialer til skolebyggeriet blev afhentet på jernbanestationen i Hatting.

Cement var et af de byggematerialer, der krævedes særlig tilladelse til at benytte til byggeri, og der blev den 25. august 1942 udstedt forbud imod at anvende cement til mange formål.

Cement blev fremstillet i Danmark, men tyske anlægsarbejder med opførelse af bunkers til imødegåelse af angreb fra de allierede, især på den jyske vestkyst, medførte, at der skulle søges og gives tilladelse til brug af cement til alt dansk byggeri.

For at spare på stålrør og kobberledninger ved udførelsen af elinstallationen på skolen, blev ledningerne af elektrikerne monteret og oplagt i trækanaler. Henning Nicolajsen har fortalt til mig, at tømmerne ved byggeriet af skolen brugte gamle søm, som de sad og rettede ud.

I kælderen på skolen blev der installeret et såkaldt stokerfyr, der var særligt velegnet til brunkuld.

Det var den almindelige opfattelse hos beboerne, at det ikke hastede med at få skolen færdig, for den dag skolen stod færdig, ville værnemagten beslaglægge skolen.

Billede 18
Korning skole

Den 25. november 1944 blev skolen indviet.

Vi børn skulle møde lidt senere i skole den dag. Vi stod samlet omkring flagstangen midt i skolegården. Der var også mødt nogle få voksne beboere op.

Sognerådsformand Peder Jensen, Merring holdt en kort tale, og derefter holdt skolekommissionsmedlem Jens Pedersen en kort tale. Lærer Jepsen afsluttede talerrækken med mange formaninger om, at vi skulle behandle den nye skole godt. Derefter råbte vi højt hurra og Danne-

brogssflaget blev for første gang hejst ved Korning Skole. Vi børn blev derefter budt på sodavand og wienerbrød ved flagstangen.

Politiet interneres - vagtværn oprettes

Den 19. september 1944 blev politistationerne i Danmark stormet af tyske soldater. De politifolk, det lykkedes for tyskerne at pågribe, blev sendt til koncentrationslejre i Tyskland. Årsagen til at tyskerne internerede det danske politi var, at mange danske politibetjente sendte informationer til modstandsbevægelsen og angav tyske håndlangere og stikkere til modstandsbevægelsen.

Efter interneringen af det danske politi steg kriminaliteten kraftig - især i form af indbrud og sortbørshandel.

Tyskerne frygtede på den baggrund for, at der skulle komme til at herske lovløse tilstande i Danmark med den følgevirkning, at der ville opstå kriminelle bevæbnede bander i lighed med i Italien og i Frankrig.

Besættelsesmagten krævede derfor, at der i alle landets kommuner skulle oprettes et vagtværn, bevæbnet med knipler og bærende godkendt armbind på venstre overarm. Kommunalbestyrelser og sogneråd blev pålagt at udpege egnede og pålidelige unge mænd til vagtværnet. Den lokale sognefoged skulle være ansvarlig leder overfor tyske og danske myndigheder. Sigurd Jensen var ved oprettelsen af vagtværnet sognefoged i Korning Sogn. Korning Sogneråd udpegede Therkel Johansen, Korning, Therkel Gregersen, Korning, Jens Jensen, Korning og Kristian Jensen, Merring til det lokale vagtværn.

Therkel Johansen har fortalt: ”Vi blev engang tilkaldt, fordi der var begået tyveri hos Svend Kristensen i Merring, og eftersom der var begrundet mistanke om, at der var skjult tyvekoster i et hus i Anneksskoven syd for jernbanen, besluttede vi at undersøge huset nærmere. På jernbanen gik der dengang bevæbnede tyske soldater med forholdsvis kort afstand. Vi besluttede at gå over banesporene, der var den nærmeste vej til huset, vi skulle undersøge. Vi kom over banen uden der blev skudt på os og kom frem til huset, hvor vi mødte to tyske soldater, der tilsyneladende blev lige så forskrækkede som os. Vi fandt ingen stjålne sager i huset og gik igen tilbage over jernbanesporene. Jeg kan huske, at jeg var glad, da vi igen var tilbage i Korning”. Therkel Johansen har også fortalt, at vagtværnet blev tilkaldt på grund af, at alle hovedbeslag til hestene på Ussinggård var blevet franarret en staldkarl. Vagtværnet medvirkede

også ved udsætning af en polak, der ikke betalte huslejen og vandaliserede et hus syd for statsskoven.

Danske Kvinders Beredskab

DKB var en organisation bestående af frivillige kvinder, der forpligtede sig til at yde hjælp og medvirke ved evakuering af civilbefolkningen i områder, hvor der opstod krigshandlinger, eller hvor der var begrundet frygt for, at der ville opstå krigshandlinger.

DKB's opgave var også at medvirke og hjælpe ved modtagelse og indkvartering af evakuerede danskere fra andre egne af Danmark, samt at sørge for bespisning.

Billede 19

DKB armbind

Anna Jakobsen har fortalt, at der i Korning var ca. tyve kvinder, der var med i Danske Kvinders Beredskab.

Kvinderne bar hvide armbind med bogstaverne DKB.

DKB afholdt forskellige kurser for deres medlemmer. Anna Jakobsen kunne fremvise et kursusbevis for bestået prøve i førstehjælp.

Private beskyttelsesrum

I de sidste måneder før krigens afslutning den 4. maj 1945 steg frygten for, at det skulle komme til krigshandlinger i Danmark. Frygten blev forstærket af, at danske myndigheder i næsten stilhed udarbejdede evakueringsplaner, og der blev trykt plakater og vejledninger til brug i tilfælde af evakuering. Rygter om, at de allierede snart ville gøre landgang og erobre Esbjerg havn, øgede også frygten for, at det snart ville komme til kamphandlinger i Danmark.

Jeg husker at vores nabo, Svend Teilmann, kort før krigens afslutning kom råbende ind på fars værksted: "Nu går det ikke længere Kristen Madsen. Viola vil have gravet beskyttelsesrummet i morgen."

Jeg har kendskab til, at flere familier i Korning og Merring fik udgravet beskyttelsesrum i de sidste måneder før krigsafslutningen.

Kirken under besættelsen

Den tyske besættelsesmagt var under besættelsen meget forsigtige med at blande sig i kirkelige forhold.

Billede 20

Korning Kirke

Præstene blev ikke direkte pålagt censur under besættelsen, som det var tilfældet med aviser og radio, men præsterne fik dog tilsendt en vejledning om, hvad der blev forventet af dem. Det betyder kort sagt, at præsterne blev pålagt selvcensur.

En gang eller to om året kom der til gudstjeneste i den lokale kirke en dame eller mand, som hverken præsten eller kirkegængerne kendte. Det har sikkert givet anledning til hvisken i kirken, især i mindre sogne som Korning.

En af de danske kirker, hvor der særligt tit kom besøg af en ukendt person, var i Vedersø Kirke, hvor Kaj Munk var præst.

Billede 21

Interiør i Korning Kirke

I Korning Kirke kom der under besættelsen endnu flere kirkegængere, har min far fortalt, og man sang ikke mindre højt med på salmerne i Kingos gamle salmebog, som dengang var blevet benyttet i 240 år i kirken.

Tobaksdyrkning under besættelsen

Endnu før Danmark blev besat den 9. april 1940 var tobaksimporten til Danmark næsten blevet stoppet, og efter besættelsen ophørte importen helt.

Pedersen og Sørensens Tobaksfabrikker i Horsens omstillede sig på den baggrund til at bruge dansk dyrket tobak, og de lejede flere tdr. land jord på Merringgård til tobaksdyrkning. Johannes Bach har fortalt: "Vi var en del skoleelever i 13 - 14 års alderen, der arbejdede på Merringgård med at plukke tobaksbladene, sortere dem i størrelse og kvalitet, samt trække bladene på lange snore, så de kunne hænges op til tørre". Johannes mener at kunne huske, at time-lønnen var 35 øre i timen.

I Korning var der mange tobaksrygere, der selv dyrkede tobak under krigen, her i blandt min far, Kristen Madsen. For at gøre tobakken lidt bedre i smagen, blev tobakken krydret med

hønning. Min bedstefar, Jens Pedersen, dyrkede også dansk tobak i haven ved huset på Korningvej 111. Min bedstefar var nok den eneste, der virkeligt nød at ryge dansk tobak, og efter at alle andre for længst var holdt op med at dyrke og ryge dansk tobak, fortsatte min bedstefar med stor velbehag.

Sprængstof på Korning kirkegård

Therkel Johansen skriver i bogen ”Korning Kirkes historie”, på baggrund af en artikel i Horsens Folkeblad den 22. april 1995, at der i slutningen af krigen blev gemt 50 kilo sprængstof bag en gravsten på Korning kirkegård. Sprængstoffet blev kørt på cykel til Korning kirkegård og senere igen afhentet på cykel.

Det fremgår ikke af artiklen i Horsens Folkeblad, hvor sprængstoffet senere blev benyttet til sabotage.

I de sidste krigsår blev der af modstandsbevægelsen næsten kun brugt trotyl som sprængstof. Trotyl er et såkaldt sikkerhedssprængstof med stor sprængkraft, og det bringes til sprængning af en detonator.

Til jernbanesprængning blev der brugt cirka 8 kg trotyl. Såfremt 50 kg trotyl var blevet sprængt på Korning kirkegård, ville det have forårsaget uoprettelige skader på Korning Kirke.

Stort anlægsarbejde blev udført i Korning Ådal

Under krigen var vejen gennem Korning en kommunevej, og i de snerige og kolde krigsår var vejen gennem Korning Ådal til Hornborg ofte lukket for trafik i en længere periode.

Centralbestyrer Aage Smidt har fortalt mig: ”I et af krigsårene var der så meget sne på vejen i ådalen, at man arbejdede i flere dage med at skovle sne for at få vejen gjort farbar. Efter nogle dages gravearbejde kom man til en trætop, og man besluttede at stoppe gravearbejdet.”

Vejen gik dengang lidt syd for brodæmningen i dag. Den gamle bro var blevet etableret i 1875 og har uden tvivl ved opførelsen været en moderne og tidssvarende bro.

Richard Baes, der havde en landbrugsejendom på Ussingvej, har fortalt mig, at brodæmnin-

Billede 22

Støbning ved brobyggeriet

Søren Jensen har fortalt mig, at han arbejdede med broarbejdet hele sommeren. Der var ca. 15 mand, der arbejdede på projektet fra begyndelsen af foråret i 1944 til arbejdet var færdigt i begyndelsen af efteråret.

Selv husker jeg, at der ved arbejdet med brodæmningen blev brugt en tipvogn på skinner. Den blev trukket af to heste.

Den gamle bro mellem Korning og Hornborg købte smedemester Therkel Gregersen til nedbrydning.

gen mellem Hornborg og Korning blev udført i samarbejde mellem sognerådene i Hvirring-Hornborg kommune og Korning kommune, og der blev givet statstilskud til projektet. Richard Baes fortalte også, at det var entreprenør Knudsen i Hatting, der fik overdraget arbejdet.

Søren Jensen har fortalt mig, at han arbej-

Maskinhus opføres på Ussinggård under krigen

Min far arbejdede under krigen ofte på Ussinggård. På Ussinggård var der mange interessante ting for en knægt på 8 år at se på, og derfor var jeg altid glad, når mor sendte mig op på Ussinggård med en besked til min far, eller med en madpakke.

Ved korsvejen på Ussingvej blev der i det sidste besættelsesår lidt nord for Merringvejen i træ opført et maskinhus til vogne og markredskaber. Far udførte tømrerarbejdet, og som medhjælper havde han to karle på Ussinggård.

Den ene af medhjælperne var en mand ved navn Georg Thomsen. Han var født i Hamborg. Hans mor var tysker og hans far var dansker. Georg Thomsen havde som sømand sejlet hele verden rundt. Han fortalte om både kinesere og negerpiger, som han havde mødt som sømand. Medens de arbejdede med opførelsen af maskinhuset fortalte han også min far om fjerne lande, som jeg aldrig før havde hørt om.

Veteran fra den spanske borgerkrig på Ussinggård

Georg Thomsen, der ofte var fars medhjælper ved udførelse af tømrerarbejde på Ussinggård, fortalte ikke kun om sine oplevelser som sømand, men også om gode og mindre gode oplevelser, som soldat i den spanske borgerkrig. Jeg husker, at Georg Thomsen fortalte, at han havde skudt mange bolsjevikker i Spanien. Han fortalte også, at Hitler havde sendt bud efter ham, men han havde sagt nej til at være krigskar for Hitler, for han ville hellere skydes lige på stedet, en endnu engang se gode kammerater blive smadret af granater.

Far købte tobak af en tysk soldat

En dag kom der tre tyske soldater forbi på Merringvejen, medens far og Georg Thomsen arbejdede på opførelsen af maskinhuset. Georg Thomsen spurgte på tysk, om de havde noget tobak, som de ville sælge. Tyskerne kom over til maskinhuset, og den ene tog en pakke tobak op af lommen. Georg Thomsen spurgte far, om han ville købe pakken. Det sagde han ja til. Jeg husker ikke prisen, men jeg kan huske, at før tyskerne var gået, havde far fået stoppet piben med tobakken og tændt piben. På et spørgsmål fra Georg Thomsen om tobakken kunne ryges, svarede far: ”Det er godt tobak, men det skulle det jo også gerne være til den pris.”

Georg Thomsen døde som alkoholslave

Nogle år efter krigens afslutning mødte Georg Thomsen op på fars værksted med en skærslibervogn. Jeg husker han sagde, at Kong Alkohol var blevet hans konge. En tid efter fik jeg at vide, at Georg Thomsen var faldet ned fra et loft på en gård, hvor han havde fået lov at sove, og han var blevet dræbt på stedet.

Det var i Hornstrup i nærheden af Vejle. Mine forældre kørte til kirkegården, hvor han var begravet, og jeg kan huske, at min mor fortalte, at hun havde lagt blomster på Georg Thomsens grav.

Hitler og Mussolini - måtte slide hårdt

Under krigen havde Ussinggård mange store stærke heste til udførelse af markarbejdet. Hestene var opstaldet i en bygning, der lå langs med Ussingvej. Hestestalden er i lighed med maskinhuset, der blev opført i 1944 – 45, for længst nedrevet. Engang var jeg med Georg

Thomsen inde i hestestalden for at fodre hestene. Den første hest, der stod indenfor døren, hed Hitler, den næste hed Mussolini. Alle hestene havde et navn, der var skrevet på en overliggende bjælke. Georg Thomsen fortalte mig, at Hitler var den største og stærkeste hest i Danmark.

Hitler og Mussolini indtog ingen særstilling på Ussinggård. De fik mindst lige så meget pisk som de øvrige heste på gården, og de sled ofte på markerne fra tidlig morgen til sen aften.

Forsvandt fra Ussinggård i krigens slutfase

På såvel Ussinggård som Merringgård var der under besættelsen mange karle, og det var ikke søndagsskoledrenge. På Frederikslyst var karlene fra Ussinggård og Merringgård ofte i slagsmål med hinanden.

En ung karl forsvandt pludselig fra Ussinggård om natten få dage før befrielsen. Far var af den opfattelse, at han var frihedskæmper og i et par måneder havde holdt sig skjult på Ussinggård for tyskerne, og i krigens slutfase var han igen vendt tilbage til den modstandsgruppe, som han var medlem af. Smed Hansen på Ussinggård var af den opfattelse, at han var en flygtet tysker-håndlanger, der havde fået kolde fødder ved udsigten til snarlig tysk kapitulation.

Luftværnskanon i statsskoven

Jeg gik som nævnt fra 1944 i skole sammen med skovløberens søn, Holger Mortensen. Han boede i Skovløberhuset, et nyopført bindingsværkshus med stråtag, midt i statsskoven. Vi havde dengang fri fra skole hver anden dag. Når jeg kunne få lov af min mor, cyklede jeg på dage, hvor jeg ikke skulle i skole, op til Holger i statsskoven.

Fru Mortensen gav os streng besked på, at vi skulle holde os på afstand af den del af skoven, der lå tæt på jernbanen, for der var tyske soldater, men vi måtte gerne løbe rundt i den øvrige del af skoven, blot vi ikke kravlede op i træerne, ledte efter fugleredder eller rørte ved skovsvampene, som var meget giftige.

Det var spændende for os drenge, at løbe rundt i skoven og se dyrene, finde skovhindbær og nødder. En dag gik vi i skovkanten i den nordlige del af skoven i retning mod Ussinggård og ledte efter nødder i træerne. Jeg gik noget foran Holger og kikkede op i nøddetræerne, og pludseligt fik jeg øje på et sløringsnet, der var fastgjort i træerne, og som gik helt ned til jor-

den. Bag sløringsnettet kunne jeg se et sort rør, der pegede skråt op i luften, og jeg nåede også lige at se et glimt af en tysk stålhelmet, før der blev råbt højt, meget højt på tysk.

Jeg løb sammen med Holger tilbage på markkanten alt det vi kunne, til vi var kommet på afstand af tyskerne. Vi var blevet forskrækket over de højt råbende tyske soldater, og vi besluttede at gå tilbage til Skovløberhuset. På vejen tilbage besluttede vi ikke at fortælle, at der også var tyskere i nordskoven, for vi var bange for, at så ville vi ikke mere få lov at gå i skoven, hvis Holgers mor fik det at vide. Jeg fortalte naturligvis ikke noget hjemme. Mor var i forvejen ikke glad for at give mig lov til at cykle op til Holger. En tid efter fortalte jeg om det jeg havde set i skoven, til et par store drenge. Drengene var helt sikre på, at det jeg havde set, var en kanon, der var beregnet til at skyde flyvere ned med. En antagelse der sikkert var rigtig. Fra skovkanten var der fine oversigtsforhold over luftrummet, samtidig med at luftværnsstillingen i skovkanten var vanskelig at se fra luften.

Anlæg af sportspladsen ved Korning Skole

Søren Jensen har fortalt mig, at anlæggelsen af sportspladsen var planlagt til at skulle være færdig samtidig med skolen i november måned 1944.

Søren Jensen har også fortalt: ”Jeg blev lidt før broarbejdet var færdig i efteråret 1944 anvist arbejde med etableringen af sportspladsen. Vi var to mand, Hans Jørgensen og mig, der udførte det meste af arbejdet, det foregik med trillebør. Gårdejer Therkel Jakobsen skulle hjælpe med arbejdet, når han havde tid.”

”Det var en stor hjælp, når Therkel Jakobsen mødte op med heste og vogn, men der kunne godt gå flere dage imellem. Vi nåede ikke at blive færdig med at etablere sportspladsen og få sået græs inden kort tid før befrielsen den 4. maj”, huskede Søren Jensen.

En måned efter befrielsen fik Søren Jensen igen arbejde hos Hede Nielsen i Horsens, ved den samme maskine, som han havde betjent, til han blev fyret på grund af mangel på materiale et par måneder efter besættelsen den 9. april 1940.

Lysende kugler fløj over Korning

En aften under besættelsen gik jeg i halvmørke hjem fra Korning by til mit hjem på Ussingvej. Pludselig fik jeg øje på nogle små lysende kugler, der med stor hastighed fløj lavt over Korning med retning mod kirken.

Far vidste ikke, hvad det var jeg havde set. De store drenge fortalte mig, at det bare var stjernes kud.

Mange år senere, medens jeg var soldat i Randers, var jeg på øvelse i Oksbøl, og pludselig så jeg igen det samme syn i halvmørke, samtidig med at der blev skudt med et 12,7 mm maskingevær.

Nu vidste jeg pludselig, at det ikke var stjernes kud jeg havde set en aften i krigsårene på vej hjem fra Korning, men sporprojektiler affyret fra et maskingevær.

Beboersamlingssted ved åen under krigen

Beboerne indrettede sig efter de nye forhold som besættelsen medførte, herunder begrænsningen i bevægelsesfriheden, og samtidig blomstrede nationalfølelsen op, og alle danskere følte sig i samme båd.

Religiøse skel og forskel på gårdmænd og husmænd, samt rige og fattige, blev mindre under besættelsen, samtidig med at beboerne i lokalsamfundet blev mere hjælpsomme overfor hinanden.

Ådalen mellem Korning og Hornborg, der er et dejligt naturområde, blev meget besøgt på varme sommerdage og aftener under besættelsen, ikke blot af beboere fra Korning, men også

af beboere fra Hornborg.

Billede 23

Dæmningen ved åen

besættelsen og krigens gang globalt.

I engen tilhørende Jørgen Jensen, Korning Vestergård, var der lidt syd for landevejen et stemmeværk, hvor vandet om sommeren blev stemmet op, og hvor børn og voksne badede med stor lyst og velbehag.

På søndage og varme sommer aftener hyggede beboere fra Korning og Hornborg sig med det mindre godt smagende erstatningskaffe og medbragte kager, og de drøftede daglige problemer og diskuterede

Børnene badede samtidig, og nogle lærte at svømme i det grumsede vand. Vi børn løb også rundt og legede i engen og kravlede på brinkerne. Vi samlede også sneglehuse. Engang under

jagten på sneglehuse fandt jeg to ubrugte geværpatroner med træprojektiler, der sikkert var tabt af en tysk soldat på øvelse i engen.

Jeg ville løbe hen og vise patronerne til nogle store drenge, men på vejen stoppede jeg op ved en par ældre damer og viste dem patronerne. Det var dumt af mig, for de to ældre damer beordrede mig straks til at kaste patronerne i åen, samtidig med at de formanede mig om aldrig mere at samle den slags farlige ting op igen.

Der blev talt tysk på Afholdshotellet i godt to år

På Afholdshotellet boede der som nævnt elleve tyske soldater. De delte på øverste etager to værelser, som de selv skulle renholde. De to officerer førte kontrol med orden og rengøring på værelserne.

Nogle gange hjalp soldaterne Inger Iversen med rengøring af haven, og engang fik Hans Iversen også hjælp af værnemagten ved lægning af kartoflerne.

Soldaterne måtte opholde sig i dagligstuen, hvor de også spiste den mad, som Inger lavede til dem. Når maden kom på bordet, jubledes soldaterne. Der var kun et stykke franskbrød til hver af soldaterne om dagen. En af soldaterne spiste straks det franskbrød han fik udleveret af frygt for at en af de andre soldater skulle tage det fra ham og spise det. Om morgenen fik de tyske soldater havregrød, som de spiste med god appetit, med undtagelse af en af soldaterne, som sagde, at han ikke ville have vælling. En af soldaterne var meget glad for Aksel, der dengang var 2 – 3 år gammel. I Tyskland havde han selv på samme alder en dreng, som han aldrig havde set. Når der blev afholdt fest på Afholdshotellet, holdt de tyske soldater sig pænt på afstand af de danske festdeltagere.

Billede 24

**Aksel Iversen
1945**

Fest med tyskere og englændere over hovedet

Tyskernes ankomst til Korning medførte ikke stop for afholdelse af fester på Afholdshotellet. Borgerforeningen afholdt hvert år høstfest med god mad og sodavand på bordet. Inger Iversen opholdt sig i køkkenet, så hun havde ingen kendskab til, om damerne i håndtasken havde medbragt en flaske eller to med drikkevarer, som ikke måtte sælges på et afholdshotel. Der blev også under krigen lavet gymnastik på Afholdshotellet. På den østlige væg i salen var der opsat ribber til gymnastik. Skakspillerne kom hver mandag aften i vinterhalvåret og spillede

Billede 25
Gymnastikpiger

skak i de to sidste krigsår. Der blev også afholdt bryllupper, fødselsdagsgilder og andre private fester i krigsårene.

I de sidste to krigsår var der næsten hver nat overflyvning af allierede flyvemaskiner, der havde som opgave at nedkaste våben til modstandsbevægelsen i Danmark, eller som var på vej til eller fra bombemål i Tyskland. Ofte blev de allierede maskiner jaget af tyske jagermaskiner og beskydt fra luftværnsartilleri.

Var der fest, så var der fest, og festen fortsatte selv om tyske soldater opholdt sig på første etage, og tungtlastede bombemaskiner i lav højde fløj over Afholdshotellet.

For rigtigt at kunne forstå, at festerne på Afholdshotellet fortsatte uanfægtet af tyske soldaters nærhed, samt lavtflyvende krigsflyvere, skal man selv have deltaget i festerne, eller have opholdt sig i et krigsområde.

Vanskeligt at være jæger under krigen

Vores nabo, Peder Gregersen, var, såvel under som efter krigen, en pålidelig og god medhjælper for min far, når der skulle opskæres tømmer, brædder osv. på min fars savværk.

Peder Gregersen, der i Korning blev kaldt Peder Klak, forlod aldrig arbejdspladsen, selv om det tordnede og lignede og regnen styrtede ned.

Der var dog et par gange om året, at Peder Gregersen kunne finde på at udeblive fra arbejdet, og det var når jagten gik ind på ænder, fasaner, harer osv., for Peder Gregersen var en meget ivrig jæger.

Jeg husker flere gange, at Peder Gregersen pludselig forlod arbejdspladsen hos min far, fordi slagter Marius Olesen kom cyklende i fuld jagtudrustning med patronbælte om livet og jagtgeværet over skulderen, og han ville have Peder Gregersen med på jagt.

Far var en ivrig og aktiv lystfisker, men far havde ingen forståelse for, at Peder Gregersen kunne finde på at forlade arbejdspladsen, bare for at gå på jagt sammen med slagter Olesen og bare være ligeglad med, at det var en af fars bedste kunder, der næste dag skulle komme og afhente det færdige tømmer eller brædder.

Jagtpatroner var vanskelige at skaffe under krigen, men på jagt skulle Peder Gregersen, om så det skulle være med bue og pile.

Jeg husker, at Peder Gregersen sad og fremstillede sortkrudt patroner hjemme i køkkenet på Ussingvej, og jeg husker, at når Peder Gregersen affyrede geværet med sortkrudt patronerne, forsvandt han helt i røg.

En dag, vistnok midt under krigen, kom Peder Gregersen ind på min fars værksted og han var rasende, for han havde fået besked på, at han skulle aflevere alle sine jagtvåben på politistationen i Horsens. Blev våbnene ikke indleveret rettidigt, ville det medføre streng fængselsstraf, havde Peder Gregersen fået at vide.

Skjulte våbnene godt for værnemagten

Hans Iversen, ejeren af Afholdshotellet, var i lighed med Peder Gregersen og Marius Olsen en ivrig jæger, og han skulle også aflevere sine jagtvåben på politistationen i Horsens.

Hans Iversen besluttede sig til kun at aflevere et gammelt, slidt gevær til værnemagten, og til at grave sine to nye geværer ned i haven. Han lavede en solid kasse i træ, indsmurte geværene godt i olie og indpakkede dem solidt i stof og papir og gravede et dybt hul i haven, ikke langt fra gildesalen.

Billede 26

**Marius Johansen, Aage Iversen og Hans Iversen
efter jagten**

Tyske soldater, der boede på Afholdshotellet under krigen, gik ofte hen over de nedgravede våben, uden anelse om, at der lå illegale våben nedgravet lige under deres fødder.

Få dage efter befrielsen bevæbnede Hans Iversen sig med en spade og gik ud i haven for at grave sine nu igen legale jagtvåben op. Hans Iversen gravede og gravede, og nogle flinke naboer kom og hjalp ham, men våbnene blev ikke fundet, og de ligger der endnu godt beskyttet af olie og en solid trækasse.

Therkel Gregersens hustru, Karen Gregersen, har fortalt mig: ”Therkel havde en salonriffel og patroner til den, som han ikke ville aflevere til tyskerne, da der en tid efter besættelsen blev

udstedt befaling af værnemagten om, at alle våben skulle afleveres på politistationen i Horsens.”

”I skunken bag vores soveværelse, tog Therkel nogle gulvbrædder op, pakkede salonriflen ind i aviser og lagde derefter salonriflen ned i hulrummet, lagde gulvpladerne på plads og sømmede dem godt fast igen.”

Skoleudflugt til Boller under krigen

Børn, der gik i skole eller havde ældre søskende, der gik i skole under krigen, var ved sommerferiens begyndelse i sommeren 1943 med på skoleudflugt til Boller i fint pyntede hestevogne, som landmændene vederlagsfrit stillede til rådighed. Jeg var ikke påbegyndt skolegangen, og jeg havde ingen ældre søskende. Jeg husker, at jeg stod sammen med nogle voksne ved købmanden og vinkede farvel til de glade hurra-råbende børn med Dannebrogssflag.

Billede 27

Jeg har nok været lidt ked af, at jeg ikke skulle med på udflugten til Boller, for jeg kan huske, at jeg fik en stor pose trøstebolcher af købmandens kone.

Peder Gregersen med jumpegig

Skoleudflugt til Munkebjerg

Mandag den 3. april 1944 begyndte jeg, som jeg tidligere har skrevet, min skolegang i forskolen på Klaksmøllevej. Som skoleelev var jeg dermed berettiget til at komme med på skoleudflugten ved sommerferiens begyndelse.

Min lillebror Ernst nød ofte godt af, at han havde en storebror, der ikke var bange for øretæver, når Ernst var kommet i klammeri med drenge, som var stærkere end ham selv. Det kom også min tre år yngre bror til fordel, at han havde en storebror, der gik i skole, for så kunne han få lov til at komme med på skoleudflugten.

Min far og mange andre voksne fra Korning og Merring var med på udflugten til Munkebjerg.

Vi samledes ved købmanden, og cyklede efterfølgende i samlet flok til det såkaldte trinbræt i Eriknauer, hvor vi steg på toget. Vi kørte med toget, til vi kom til en lille station eller et trinbræt i nærheden af Munkebjerg.

Jeg husker, at vi børn var skuffede over, at de rullende trapper ikke kunne benyttes, fordi noget ved trapperne var defekt, eller måske på grund af strømbesparelse. Trapperne kunne dog benyttes som trapper, og vi fik ved foden af trapperne set stenen, hvorpå en troldmand havde sat sit håndtryk i arrigskab. Derefter sejlede vi med en båd til Skyttehuset eller Ulbækhus og tilbage igen. Jeg husker også, at far til Ernst og jeg købte noget sommerdrik, der var udrikkelig.

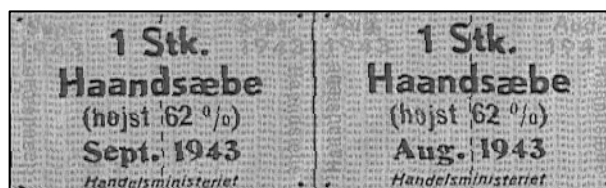
Overstående afsnit om udflugten til Munkebjerg i sommeren 1944 har jeg beskrevet, som jeg husker det. Jeg var kun godt syv år gammel.

Set i bagklogskabens klare lys forstår jeg ikke, at lærer Jepsen, frk. Iversen og børnenes forældre i krigsåret 1944 med et stort antal børn turde rejse med toget til Munkebjerg på en jernbanestrækning, der næsten hver nat blev udsat for sabotage.

På den baggrund mener jeg, at jeg må huske forkert, og at den beskrevne udflugt først fandt sted i 1945 efter krigens afslutning, selv om det står klart printet i min hukommelse, at det var i 1944.

Sortbørshandel og lyssky hjemmeproduktion

Det var i det sidste krigsår. I 1944 var der næsten rationeringsmærker på alle varer, og ofte kunne man ikke købe noget, selvom man havde både rationeringsmærker og penge.

Billede 28

Rationeringsmærker

Skrædder Jakobsen havde travlt med at vende tøj, især i det sidste krigsår. Med vareknapheden steg opfindsomheden og sortbørshandlen, og selv ellers meget loyldige beboere købte sortbørsvarer, herunder rationeringsmærker.

Der var mærker på smør, og på den baggrund var det forbudt selv at kærne smør, men mange landmænd så stort på forbuddet. Anna Jakobsen har fortalt mig, at hun selv lavede kartoffelmel. Maria Jensen, der under krigen boede på en gård i Korning Nørreremark, har fortalt mig, at de på gården selv lavede kartoffelmel, kærkede smør og lavede kaffe af rug. De fremstillede også lys af tælle fra slagtede dyr.

Billede 29

10 kroner fra 1943

Svend Teilmann, der boede på Ussingvej, har fortalt mig, at selv om det var forbudt, fik han på Klaks Mølle lavet hvedemel til eget og naboernes forbrug.

Svend Teilmann fortalte også, at Viola, hans kone et par gange forsøgte at kærne smør, men enten havde der været en heks på spil eller også var der noget galt med kærnen eller fløden, for det lykkedes ikke.

Med hestetrukken mælkevogn til Hatting

Vores nabo, Svend Teilmann, kørte under krigen mælk med hestevogn til Hatting Mejeri. Nogle gange fik jeg lov at køre med på turen. En gang jeg var med på turen holdt tyskerne øvelse ved Neder Mølle, og de skød med løs ammunition. Vi blev en tid holdt tilbage af en tysk soldat ovenfor ådalen. Svend var godt galt i hovedet, men det var jeg ikke, for jeg synes det var spændende at se tyskerne komme løbende skydende frem mod broen.

Ved Forsamlingshuset i Hatting stod der engang nogle ældre tyske kvinder og råbte efter os. Svend fortalte mig, at det var flygtninge, og de var befængt med lus og fnat. Engang så jeg på turen med Svend Teilmann til Hatting en holdende tysk bæltekampvogn. Kun et par gange under krigen så jeg kampvogne i Korning.

Ny beboer flytter ind i Korning Gl. Skole

Billede 30

Korning gamle kommuneskole

I efteråret 1944 blev den gamle nedlagte skole i Korning Gammelby solgt til beboelse. Kort tid efter flyttede der en mand ind i huset. Han kom fra Kolding egnen.

Nogle dage efter at han var flyttet ind i den gamle skole, modtog slagter Niels Bach i Korning Gammelby et brev fra en bekendt i Sønderjylland. Han skrev, at den nye beboer i skolen var stikker, og man skulle tage sig i agt for ham. Familien

Bach lod oplysningen gå videre til pålidelige beboere. Derefter sivede oplysningen om, at den nye beboer i den gamle skole var stikker, videre rundt til alle beboere i Korning, indtil også alle børn vidste det.

Den nye beboer havde to blodhunde

Jeg husker, at jeg aldrig benyttede skolestien i den tid han boede i Korning. Jeg kan ikke huske, om det var fordi jeg havde fået at vide, at han var stikker, eller det var fordi han havde to store hunde, som de store drenge i byen havde fortalt mig var glubske blodhunde, der kun spiste rå kød.

Jeg husker også, at Oluf Lerche, der i lighed med Svend Teilmann var mælkekusk og kørte mælk til Hatting Mejeri, fortalte til far, at der var en mand i Korning Gammelby, der to gange havde set, at tyske militær biler med slukkede lygter om natten var kørt op til stikkeren.

Jeg husker også, at de store drenge fortalte mig, at han havde mange våben i huset, og at han aldrig forlod huset uden at have mindst to pistoler i lommerne.

Et par måneder før krigsafslutningen flyttede stikkeren fra Korning til en landsby i nærheden af Odder.

Johannes Bach og en kammerat havde forståelse for, at det var vigtigt at få advaret beboerne i den landsby, som stikkeren flyttede til. Johannes Bach og kammeraten lånte en skrivemaskine, og de skrev breve og advarede imod den nye beboer. De fandt i telefonbogen adresserne på nogle personer i landsbyen.

Billede 31

**Johannes Bach i
1945**

Johannes Bach fortæller afsluttende, at sådan virkede jungletrommerne også under besættelsen.

Stakken med generatortræ blev mindre for hver nat

Svend Jørgensen har fortalt: ”Min far, Peter Jørgensen, savede for Gunnar Mortensen under krigen bøgetræ i mindre klodser, til brug i hans lastbilgenerator. En aften kort efter at der var flyttet en ny beboer ind i Korning Gammel skole, opdagede far, i lysskæret fra månen en mand, der hurtig forsvandt fra stakken med generatortræ i en sæk over skulderen. Nogle dage

senere kunne far se, at stakken var blevet mindre. Far var blevet advaret om, at den nye beboer i nabohuset var stikker for tyskerne, og selvom han var helt sikker på, at det var ham, der stjal generatortræet, turde han ikke fortælle om tyveriet af frygt for følgerne. Far sagde til vognmand Gunnar Mortensen, at han hurtigst muligt skulle hente generatortræet, for stakken blev mindre og mindre for hver nat.

Generatortræ var godt brændsel

Brændsel var rationeret under besættelsen, og for mange husejere var det vanskeligt at få brændsel nok af god kvalitet. Nogle sække fyldt med generatortræ, hentet ved naboen i måneskin eller mørke, var ikke blot billigt, det var brændsel i topkvalitet, som brændte godt i kakelovnen, og som ikke forårsagede løbesod i skorstenen.

Under krigen var der mange husejere, der fik løbesod, på grund af brug af tørv af dårlig kvalitet og brunkul. Lugten fra løbesod var en ubehagelig lugt, der ofte kunne lugtes i hele huset.

Vores nabo, Svend Teilmann, fik også løbesod. Jeg husker, at han fortalte til min mor, at Viola, Teilmanns kone, var ved at blive tosset i hovedet af stanken fra løbesod. Viola åbnede alle vinduer i huset, og Svend sad frysende i dagligstuen og måtte høre på alle hendes beklagelser om stanken, og finde sig i tusinder af fluer, der fløj rundt i stuehuset og tilsvinede alt, bare fordi han ikke havde sørget for at få noget godt træ, i stedet for de stinkende brunkulsbriketter han havde købt af Gunnar Mortensen.

Arresteret af tyskerne ved Hatting Skole

Jens Andersen var under besættelsen en ung mand, der arbejdede som karl hjemme på sin fars, Hans Andersens, ejendom.

I et af de sidste besættelsesår var Jens Andersen blevet gode venner med en pige i Hatting, som han ofte besøgte. En ung mand fra Hatting, der havde plads som karl på en gård i Korning, besøgte også ofte en pige i Hatting, og Jens Andersen og karlen fulgtes derfor sammen på cykel under aftenturene til og fra Hatting.

En aften var Jens Andersen kommet lidt for sent tilbage til den aftalte mødeplads, men kammeraten var der ikke, og der var kun to muligheder, enten var han selv kørt til Korning, eller også var han endnu ikke kommet til mødepladsen.

Jens Andersen besluttede at vente lidt på kammeraten, og medens han ventede, lød der pludselig to høje eksplosioner fra jernbanen lidt nord for Hatting Station.

Lad mig komme væk, tænkte Jens Andersen, satte sig på cyklen og kørte mod Korning. Jens Andersen kom ikke langt fra mødepladsen, for næsten lige efter, at han havde sat sig op på cyklen og kørte forbi vejen op til Hatting Skole, blev han anråbt af en tysk soldat.

Jens Andersen fremviste sit legitimationskort, og han forsøgte med de få ord han kendte på tysk at overbevise tyskerne om, at han hverken var sabotør eller tyveknægt.

Jens Andersen blev efter en kort afhøring ført hen for enden af en gang på skolen, hvor to tyske soldater stod og pegede på ham med deres geværer.

Jens Andersen stod der længe, huskede han, men om det var en halv time eller flere timer, huskede han ikke bagefter.

Han blev efter en tids forløb afhentet af Gestapo-soldater og kørt i bil til Missionshotellet i Horsens, hvor tyskerne havde hovedkvarter.

På Missionshotellet blev Jens Andersen afhørt af en dansk kvinde, der var gået i tyskernes tjeneste. Hun var en modbydelig kælling, har Jens Andersen fortalt mig, og hun truede ham med tortur og likvidering.

Jens Andersen opgav adressen på den pige, han havde været på besøg hos i Hatting, og dagen efter kom hun sammen med sin far ud på Missionshotellet i Horsens, og efterfølgende dag blev han løsladt, og han fik besked på, at han kunne afhente sin cykel på Hatting Skole.

Container kastes i åen ved Klaks Mølle

En nat i det sidste krigsår, vistnok i marts måned 1945, vågnede smeden, Peder Rasmus Jensen på Korning Klak, ved at han hørte støj fra en lastbil, der kørte med gasgenerator.

Smeden trak forsigtigt gardinet i soveværelset til side, og han kunne se en lastbil, der holdt med motoren i gang midt på broen mellem Korning og Vrønding, og han kunne se nogle unge mænd, der var ved at kaste containere og andet i affald i åen.

Containerne blev benyttet ved nedkastning af våben til modstandsbevægelsen i Danmark fra engelske transportflyvere.

Jeg har fået at vide af en mand med bopæl i Hvirring, at hans forældre var med i en lokal modstandsgruppe i Flemming, og hans mor kørte rundt med ham i barnevognen, og uddelte illegale blade.

Hans far har fortalt ham, at man i en halmstak ved en gård i Hvirring havde skjult containerne og andet emballage fra fire våbenedkastninger, og modstandsgruppen turde ikke have det liggende ved gården i Hvirring længere, og derfor kørte de det en mørk og regnfuld nat med vognmandens lastbil i Flemming til Klaks Mølle, og kastede det i åen. Vognmanden var selv aktiv medlem af modstandsbevægelsen.

Våbnene og sprængstoffet var blevet fordelt til lokale modstandsgrupper, og noget af sprængstoffet var blevet smuglet videre til modstandsbevægelsen i Horsens.

Containerne flød med åens strøm imod Bygholm Sø. Hans Kristensen, der havde en ejendom på Korning Klak, eller måske hans søn Børge, samlede nogle af containerne op af åen og tog dem med hjem.

Landmand arresteret af tyskerne

På sin ejendom benyttede Hans Kristensen de opfiskede containere som spande til mælk og foder til svinene i stedet for zinkspande, som var vanskelige at opdrive i de sidste krigsår. En dag, få dage efter at han have taget containerne i brug, var Hans Kristensen beskæftiget med at køre staldgødning ud fra kostalden med trillebør, da Gestapo pludselig mødte op på gårdspladsen og påbegyndte en undersøgelse af ejendommen. Gestapo fandt hurtigt containerne i kostalden og andre i laden. Hans Kristensen fortalte, som sandt var, at de var kommet driven- de i åen. Gestapo godkendte tilsyneladende Hans Kristensens forklaring og forlod igen ejendommen. Nogle timer senere kom Gestapo igen for at afhente Hans Kristensen. Først var Hans Kristensen til afhøring på Missionshotellet i Horsens, hvor Gestapo som nævnt havde hovedkvarter, og efterfølgende blev han sendt til Århus, hvor han blev sat i fængsel og underkastet forhør.

Vognmand Gunnar Mortensen har fortalt mig, at han et par dage efter arrestationen af Hans Kristensen blev beordret til at afhente containerne på Hans Kristensens ejendom og fragte dem ud på Missionshotellet i Horsens.

Richard Jensen, Merring, har fortalt mig, at hans far, Peder Jensen, der under krigen var sognerådsformand, sammen med et andet sognerådsmedlem, vistnok Peder Jakobsen, nogle dage

efter at Hans Kristensen var blevet arresteret af tyskerne, rejste til Horsens og bevidnede, at Hans Kristensen var en troværdig mand, og at han ikke havde forbindelse med modstandsbevægelsen.

Hans Kristensen var arresteret af tyskerne i godt en uge. Hans Kristensen ville efter det jeg er bekendt, hverken under eller efter besættelsen fortælle noget om den tid han var fængslet af tyskerne.

Jeg husker, at det var en almindelig opfattelse, at Hans Kristensen var blevet angivet til tyskerne af den nye beboer i Korning gamle skole.

Flere beboere opfiskede containere af åen

Aage Kristensen, der boede i Korning Nørremark, opfiskede også containerne af åen, og han brugte dem til foderspande. Nogle dage efter var han hos smed Gregersen for at skulle have skoet heste. Ved ankomsten til smeden fik han fortalt, at Gestapo havde hentet Hans Kristensen. Aage Kristensen spurgte hvorfor, og han fik det svar, at det vist var noget med, at han havde fisket nogle spande op af åen.

Aage Kristensen fik ikke skoet heste den dag, men skyndte sig hjem og fik containerne båret tilbage i åen.

Centralbestyrer Aage Smidt har fortalt mig, at han af en dreng købte en af de opfiskede container, til brug som toiletpand. Han nåede lige at få den taget i brug, før Emma kom råbende, at tyskerne havde hentet Hans Kristensen, fordi han havde fisket nogle spande op af åen. Containeren blev straks gravet ned i haven.

Smed Peder Rasmussen Jensen, Korning Klak, der fra et vindue så at frihedskæmperne kastede containerne i åen, opsamlede også nogle container. Samme dag som Hans Kristensen blev anholdt af Gestapo fik smeden af landposten at vide, at tyskerne havde hentet Hans Kristensen. Containerne blev straks kastet ud i åen igen.

Billede 32
Aage Smidt (1964)

Strandet container i åen

Under den tyske besættelse cyklede min mor flere gange, sammen med min lillebror Ernst og mig, ned til Anton Hansens ejendom i Korning Nørremark. Herfra gik vi videre til læge Krarup i Vrønding, for at Ernst og jeg kunne blive vaccineret imod difteritis og tyfus.

Billede 33

Gangbro ved Vrønding Å

I ådalen mellem Korning og Vrønding var der dengang en persongangbro over åen, ved siden af det sted, hvor der også havde været et vadested mange år tidligere. Fra gangbroen husker jeg, at jeg i åen kunne se en strandet engelsk våbencontainer fyldt med vand..

Vigtige tyske telefonlinier

I et af de sidste krigsår oprettede tyskerne to telefonlinier gennem Korning. Jeg husker, at jeg med stor interesse fulgte arbejdet med opsætning af telefonmasterne og telefonledningerne.

Arbejdet blev udført både af tyske soldater og danske arbejdsmænd. Jeg husker, at en af de tyske soldater kunne sige noget på dansk, og han forstod en del af det vi sagde til ham på jysk, som dengang var hovedsproget i Korning.

Efter krigen har jeg fået at vide, at det for tyskerne var vigtige kommunikationsforbindelser ved fjendtlige overflyvninger af jysk landområde, der dengang blev opsat i Korning.

Den ene telefonlinie gik til den tyske flyveplads i Vandel, med forbindelse til en lyskastercentral ved Bygholm Sø og tyske militærinstallationer i Horsens. Den anden kommunikationsforbindelse var også tilsluttet de samme militærforlægninger i og ved Horsens, og var forbindelsesled til en ildledercentral og luftværnsstilling ved Gudenåens udspring ved Tinnet Krat.

Fra Tinnet Krat fortsatte telefonlinien ud til de tyske kommunikations- og ildledercentraler ved Vesterhavet.

Blev luftledning afbrudt var tyskerne nødsaget til at bruge radioforbindelser, der kunne aflyttes og forstyrres af fjendtlige støjsendere. Ved brug af radiokommunikation var det nødvendigt at bruge tid på kodning af vigtige meldinger.

Uventet tysk besøg på Enggården

Ejeren af Enggården, Bak Smidstrup, nedskrev den 1. marts 1995 følgende, som jeg gengiver lidt omskrevet og forkortet.

Billede 34
Bak Smid-
strup

”En nat under besættelsen, hvor det stormede og regnede, vågnede jeg ved, at kostaldsdøren stod og klaprede. Jeg sov dengang i karlekammeret og var karl hjemme hos min mor, Maria, og far, Peder Smidstrup, på Korning Enggård.”

”Jeg stod op for at gå over til kostalden og lukke døren. Før jeg lukkede døren, tændte jeg lyset i kostalden og så, at der var to tyske soldater inde i kostalden. De arbejdede med opsætningen af en telefonledning på vores mark.

Nogle ledninger, der skulle opsættes på masterne, var gået kaput for dem, og de sad og arbejdede med at udbedre skaden næsten i mørke. Den ene tysker var en ung aggressiv fyr, den anden var lidt ældre og mere fornuftig. Den unge soldat begyndte med at fortælle, at vi ikke havde mørkelagt ordentlig i kostalden. Jeg lod som om jeg ikke forstod, hvad han sagde. Det endte med, at jeg hentede et bundt halm, som de kunne sove i. Næste dags morgen, hvor jeg skulle malke og fodre køerne, var de der stadigvæk, og de blev i kostalden, medens jeg malkede og fodrede køerne.”

”Da jeg var færdig med mit arbejde i kostalden, gik jeg ind og spiste morgenmad. Jeg fortalte til mor, at der var to tyske soldater ude i kostalden, og at de havde sovet der i nat. Mor var altid god af sig, og hun sendte mig ud i kostalden for at spørge, om de ville have morgenmad. Det ville de gerne. Da de kom ind, satte den ældre tyske soldat sit gevær fra sig med det resultat, at den unge tysker straks råbte op, at det måtte han ikke. Den ældre tysker lukkede ørene og lod geværet blive stående, hvor han havde stillet det. På bordet var der rigeligt med mad, og der var også smør på bordet. Den unge tysker sad hele tiden og brokkede sig over, at vi havde så meget mad på bordet, men vi lod som ingenting.”

”Da tyskerne var færdig med at spise, forlod de igen gården, og vi så dem ikke igen”, sluttede Bak Smidstrup sin skrevne beretning om det uventede besøg på Enggården.

Illegale blade

Henning Nicolajsen har fortalt mig, at han husker, at der i et hjørne i smedjen hos Rasmus Gregersen på Korningvej 61, ofte lå illegale blade, der var sendt til Rasmus Gregersen.

Johannes Bach, der under besættelsen gik i skole i Horsens, havde ofte illegale blade med hjem fra Horsens, og dem omdelte han i Korning.

Jeg husker ikke, om der på fars tømrerværksted på Ussingvej blev opbevaret eller læst illegale blade, men jeg husker, at en af fars tømrersvende, Elmer Lund, medbragte en svensk avis, som blev læst med stor interesse.

Therkel Johansen fik tilsendt illegale blade fra en bekendt i København. Først efter krigens afslutning fik han at vide, hvem der tilsendte ham bladene.

Sabotage imod telefonledning

I foråret 1945 gik Rasmus Nielsen, der var søn af vejmand Peder Nielsen, en mørk aften bevæbnet med en sav ud på en mark lidt øst for, hvor Oluf Lerchesvej senere er blevet etableret, og han savede en mast over til tyskernes telefonforbindelser. Masten var savet over cirka 1 meter over jordskellet. Masten væltede delvis, men luftledningerne kunne bære masten, og kommunikationslinien vedblev at være intakt.

Næste dag gik Henning Bundgård, der var lidt ældre end mig, sammen med mig ud på marken for at bese sabotagen. Sabotagen var næste dag det store samtaleemne.

Jeg husker, at min bedstefars husbestyrerinde, Else Jakobsen, nærmest grædende fortalte om de frygtelige følger, som sabotagen kunne få ikke blot for sabotørerne, men for alle beboere i landsbyen. Min mor var også bange for, at tyskerne ville hævne sig på folk i Korning.

Ikke tømrere, der var sabotørerne

Far tog sabotagen roligt og kaldte, under en samtale med Ejnar Munkholm på sit tømrerværksted, sabotagen for drengestreger. Ejnar Munkholm kaldte sabotagen for fuser arbejde. Jeg fortalte far, at jeg sammen med Henning Bundgård havde været næsten helt henne ved den oversavede mast. Det fik jeg skældud for af far, og jeg blev truet med, at jeg ikke længere måtte lege med Henning. Jeg husker, at far og hans svend, Elmer Lund, medens de sad og drak kaffe i vores køkken spurgte mig, hvordan masten var savet over. Det fortalte jeg. De

blev enige om, at når masten var savet lige over, var det nødvendigt, at der var mindst to mand til arbejdet, for mastens vægt ville klemme savklingen fast under oversavningen, og derfor var det nødvendigt, at der var mindst en mand til at skubbe på masten, for at kunne bruge saven ved den sidste del af oversavningen. Jeg husker også, at de var enige om, det ikke var en tømrer, der var sabotøren, for en tømrer ville bruge skråsavning ved oversavning af en lodret stående mast.

Blev advaret af brændende tændstik

Verner Jakobsen, der senere blev tømrermester, var i foråret 1945 en ung mand. Verner Jakobsen har fortalt mig: ”Jeg besluttede mig for at gøre sabotagen færdig. En dag eller måske to efter at masten var blevet savet over, tog jeg en knivtang i lommen og gik op ad vejen mod den oversavede mast.”

”Pludselig var der en tysk soldat, der tændte en cigaret, og jeg fik travlt med at komme væk. Verner Jakobsen gav overfor mig udtryk for, at han var mest tilbøjelig til at tro, at den tyske soldat, der tændte cigaretten, havde fået øje på ham og tændte cigaretten for at advare ham.

Tavshed beforder gætterier

Rasmus Nielsen fortalte først mange år efter krigen afslutning, at det var ham, der havde saboteret tyskernes telefonledning.

Det medførte naturligvis gætterier og at folk udpegede forkerte personer som sabotørerne. Der var også beboere - en af dem var købmand Peder Bundgård - der havde den teori, at sabotørerne ikke var fra Korning, men fra en af de nærliggende landsbyer, for en klog ræv forgreb sig ikke på naboens høns.

Jørgen Jespersen havde under krigen en radioforretning på Korningvej. Jørgen Jespersen har fortalt mig, at han med sikkerhed vidste hvem gerningsmændene var, men han ville ikke fortælle, hvem det var, for skulle det frem i lyset, skulle det fortælles af dem selv.

Jørgen Jespersen fortalte videre: ”Jeg var hos købmanden dagen efter at den tyske telefonmast var blevet savet over, og jeg fik det at vide i købmandsbutikken. Først på aftenen samme dag, kom der to unge mænd ind i min forretning og spurgte, om de kunne låne en kraftig tang. Jeg spurgte dem, om de skulle bruge tangen til at lave det sabotagearbejde færdig med, som de havde påbegyndt sidste nat. Det ville de ikke rigtig svare på, men de indrømmede, at de skulle

bruge tangen til at klippe tyskernes luftledning over med ved den oversavede mast. De fik at vide af mig, at de ikke kunne låne min tang, og jeg henstillede på det kraftigste til dem, for deres egen skyld, at holde sig langt væk fra den mast, som de havde savet over.”

Blev advaret af indre stemme

Følgende har Johannes Bach, der som tidligere nævnt er født og opvokset i Korning, nedskrevet i en længere beretning, som her gengives i uddrag.

Johannes Bach, var i 1945 en knægt på næsten 16 år og gik på Realskolen i Horsens.

En morgen, hvor Johannes Bach var på vej til skole i Horsens, bemærkede han, at en af værnemagtens telefonmaster ca. 75 m. nord for Korningvej i nattens løb var blevet savet over og nu hang i trådene.

”Jeg havde på fornemmelsen, hvem sabotøren kunne være og tænkte, at trådene nok havde været for seje for ham, således at han ikke var blevet færdig med udførelsen af sabotagen inden det blev lyst.

Jeg skulle til spejdermøde i Horsens samme aften”, skriver Johannes Bach, ” og da jeg kørte jeg hjem efter mødets afslutning var det min hensigt, at gå ind på marken med telefonmasterne og frem til den oversavede telefonmast, med den hensigt at ruske i masten, til jeg måske var heldig at få telefonledningerne til at knække, og dermed afbryde tyskernes telefonforbindelse.”

”Det var en ret lys aften med næsten fuldmåne og lidt modvind. Jeg kunne på god afstand se den oversavede telefonmast, der hang i trådene og ligesom lokkede.”

”Vejen stiger her en lille smule, og jeg steg af cyklen for at gå det sidste stykke ad vejen, til jeg kom på højde med den oversavede telefonmast, og jeg dermed havde den korteste vej til telefonmasten.”

”Pludselig skete der noget mærkeligt, - det er faktisk ikke rigtigt til at beskrive det. Da jeg var ud for telefonmasten og skulle til at standse op, - var måske standset et kort øjeblik, - var der noget, eller nogen inde i mig, der sagde: ”Fortsæt - gå videre – fortsæt”. Jeg følte ingen form for angst, og jeg gik langsomt videre op mod vinden, som efter ordre.”

”Lidt længere fremme går en markvej til højre ned mod en ejendom cirka 250 meter fra vejen. Langs denne markvej stod der en række stynede popler, og da jeg var kommet forbi poplerne,

kunne jeg i månelysen se nogle tyske vagtposter, der åbenbart havde regnet med, at sabotøren ville komme tilbage og gøre arbejdet færdig den følgende nat.”

”Fra det sted, hvor de tyske vagtposter var placeret var der frit udsyn til den oversavede telefonmast, og man kunne ikke se vagtposterne, når man kom fra Horsens-siden.”

Jeg vil afslutte Johannes Bach beretning, - med tilføjelsen, at der gik mange år, før Johannes Bach til sine venner fortalte om sin oplevelse en aften i en af de sidste besættelses måneder i 1945.

Tyske soldater stjal mælk og høns

Vores nabo på Ussingvej, Svend Teilmann, kom en dag, kort før krigens afslutning, ind på min fars værksted og fortalte, at tyske soldater havde stjålet mælk hos ham om natten. Han fortalte videre: ”Viola og jeg var gået i seng allerede klokken ti, og jeg var faldet i søvn, men det var Viola ikke, og pludselig ruskede Viola i mig og sagde: ”Svend vågn op, der er tyskere udenfor. Jeg kan høre, der bliver talt tysk.”

”Jeg stod op i mørke og gik ind i stuen og så, at gårdspladsen var fyldt med tyske soldater, der var ved at fylde deres feltflasker op med mælk fra min transportspand, som stod udenfor køstalden.”

”Viola forbød mig at gå ud til tyskerne, og jeg sad derfor i mørke inde i stuen og så på, at tyskerne stjal min mælk. I morges, da jeg kom op og skulle se, hvor meget mælk tyskerne havde stjålet, lå der en to-krone på låget af transportspanden.”

Far sagde, at det var første gang, at han havde hørt, at tyve betalte for det, som de havde stjålet.

Svend Teilmann svarede, at tyskerne havde stjålet for mindst tyve kroner mælk til mejeriforregningsprisen.

Svend spurgte derefter min far, hvorfor det ikke var naboens, Richard Baes’, mælk, at tyskerne havde stjålet. Baes havde bedre råd til det.

Det kunne min far ikke svare på, men jeg kan huske, at min mor i flere dage morede sig over Svend Teilmanns spørgsmål.

Karen Gregersen, der var gift med Therkel Gregersen, har fortalt mig, at tyske soldater stjal høns i hendes svigerfars, Rasmus Gregersens, hønsehus på Korningvej 61, og de slagtede dem

på stedet og efterlod hønsehovederne. Karen Gregersen har også fortalt til mig, at de ved deres hus på Korningvej havde et æbletræ fyldt med gode æbler. En morgen, kort efter at Karen var stået op, opdagede hun, at tyskerne om natten havde plyndret træet for æbler.

Tysk officers radio kunne aflytte BBC i London

Radiotekniker Jørgen Jespersen, der under krigen som nævnt havde en radioforretning på Korningvej, har fortalt mig, at der en dag midt under krigen kom en stor, tyk, tysk officer, der boede på Ussinggård, ind i hans forretning med et tysk radioapparat, og han satte radioapparatet på hans værkstedsbord og blev ved at sige kaput.

Jørgen Jespersen ønskede ikke at reparere radioapparater for tyskerne, og han blev ved at sige, at han ikke kunne tysk, som var det eneste han kunne sige på tysk.

Pludselig gik den tyske officer igen efterladende sig radioapparatet. Jørgen Jespersen havde fået at vide af sin læremester i Horsens, at det var forbudt for tyske soldater at være i besiddelse af et radioapparat, der ikke var opbygget med spærring for modtagelse af ikke-tyske radiostationer.

Jørgen Jespersen ville derfor undersøge, om apparatet var lovligt at bruge for den tyske officer, og han skruede derfor bagklædningen af radioapparatet og opdagede hurtigt at sikringen var sprunget i apparatet. For at kunne konstatere om apparatet var lovligt at bruge for officeren, udskiftede han derfor den defekte sikring.

I samme øjeblik han tændte for apparatet, kom den tyske officer ind i værkstedet ledsaget af en murerformand, der arbejdede på den nye skole. Han kunne tale tysk.

Jørgen Jespersen havde hørt, at murerformanden var nazist, og han var ikke glad for at få besøg af ham og den tyske officer på værkstedet.

Den tyske officer var glad for, at Jørgen Jespersen allerede havde lavet apparatet. Jørgen Jespersen forklarede, at der var en årsag til, at sikringen var sprunget, og at han derfor var nødsaget til at se nærmere på apparatet. Under eftersynet konstaterede han, at der ikke var indbygget stationsspærring i apparatet.

Den tyske officer spurgte ikke om prisen for at få radioen lavet, men gav Jørgen Jespersen en halvtredskroner seddel i hånden og sagde tak på dansk.

Jørgen Jespersen synes det var for flot og foreslog 5 kroner. Officerens tolk sagde til Jørgen Jespersen: ”Du er en torsk, hvis du ikke tager imod pengene”. Den dag havde Jørgen Jespersen en god dagløn.

Radio BBC London - sandhedens røst

I de første besættelsesår undgik mine forældre, at lillebror Ernst og jeg hørte, at far aflyttede den illegale radiostation BBC's danske udsendelser fra London. Far sad inde i stuen ved siden af dagligstuen, med hovedet ikke langt fra radioen, og han hørte de illegale nyhederne, mens vi opholdt os i stuen ved siden af.

Vores nabo, Peder Gregersen, som vi i daglig tale kaldte Peder Klak, undgik at vi børn hørte at han aflyttede BBC, ved at han benyttede hovedtelefon forbundet med et radioapparat i soveværelset.

Jeg husker, at Peder Gregersen sad spisende på sin faste plads ved køkkenboret med hovedtelefonerne på, og når der var særlige nyheder, men kun særlige nyheder, kunne han råbe: ”Kristine jeg har lige hørt osv...”

I det sidste krigsår kom fars tømrersvende og naboer ofte ind i stuen og hørte BBC's illegale udsendelser, og jeg blev ikke længere sendt ud at lege, eller ud på værkstedet, men fik lov at lytte med.

Drømmen om at blive sabotør blev ikke realiseret

Jeg kan huske, at der i BBC's udsendelser blev fortalt meget om sabotage, især i foråret 1945. Det lød meget spændende i mine godt 8 år gamle drenge ører, og jeg husker, at jeg besluttede, at jeg ville være sabotør.

Næsten hver dag så jeg, at der på Ussingvej kom cyklende to tyske soldater. De store drenge havde fortalt mig, hvordan man lavede sabotørsøm. Jeg fik den ide, at jeg kunne lave sabotørsøm og lægge dem ud på vejen, når jeg på afstand kunne se de tyske soldater komme cyklende. Jeg fik også på fars værksted påbegyndt arbejdet med at lave sabotørsøm, men det ville ikke rigtig lykkes for mig, og jeg opgav arbejdet.

Under besættelsen legede jeg tyskere og sabotører sammen med større drenge. Jeg ville helst være sabotør, men det var de store drenge der bestemte, hvem der skulle være sabotør og

hvem der skulle være tysker. Resultatet var, at jeg altid skulle være tysker. Jeg havde et solidt trægevær, som jeg havde fået i fødsels gave. Geværet var vistnok lavet i Horsens Tugthus, men det blev det ikke ringere af.

Den sidste tyske parade i Korning

Inger Iversen, der var gift med Hans Iversen, har fortalt følgende: ”Der var nogle af de tyske soldater, der kun boede kort tid hos os på Afholdshotellet, før de blev sendt til fronten i Rusland eller et andet sted. Når de var rejst, kom der straks nye unge eller halvgamle tyske soldater og flyttede ind på Afholdshotellet. Jeg tror, at det kun var en af de tyske soldater, der var i Korning lige fra den første til den sidste dag”, har Inger Iversen fortalt. ”Det var soldaternes chef, som var en stor tyk nazist og den eneste af soldaterne jeg som nævnt var lidt bange for. Han boede på Ussinggård og cyklede hver dag til kroen og spiste og var også det meste af tiden på Afholdshotellet. Han opførte sig altid korrekt overfor mig, og han holdt øje med, at soldaterne opførte sig ordentligt.”

”Den 20. april 1945, på Hitlers fødselsdag, afholdt tyskerne parade på gårdspladsen. De stod ret og præsenterede gevær, og chefen holdt en kort tale for dem. Chefen har sikkert ved paraden fortalt, at der var kommet ordre om, at den lille tyske militærenhed skulle gøre sig klar til afrejse til frontområdet syd for Elben.”

”Efter paraden gik chefen ud i vores have og plukkede nogle primula-blomster, og han gik derefter ind i vores dagligstue, fjernede nogle genstande fra min Amager-hylde, og satte i stedet et billede af Hitler op på Amager-hylden. På begge sider af billedet med Hitler, satte han et glas med primula-blomsterne.”

”Hele resten af dagen sad han og stirrede på Amager-hylden, Hitler og blomsterne, uden at sige et ord. Amager-hylden er ikke særlig pæn længere, men jeg værner stadig om den”, sluttede Inger Iversen med at sige.

Hans Iversen har fortalt mig, at de tyske soldater på Afholdshotellet, rejste fra Korning den 22. april 1945.

Værnemagten beslaglægger lastbil

Det var ikke blot for den tyske officer, at Hitlers fødselsdag den 20. april 1945, var en meget sort dag, det blev den også for vognmand Gunnar Mortensen.

Medens Gunnar Mortensen var ved at spise til middag kl. 12 på Hitlers fødselsdag, kom købmandens søn, Henning Bundgård, stormende ind i køkkenet i Gunnar Mortensens privatbolig på Korningvej 86, idet han råbte: ”Gunnar, tyskerne er ved at tage din lastbil.” ”Jeg løb hurtigt ud på gårdspladsen, og ganske rigtigt gik tyskerne rundt om lastbilen, og en tysker sad allerede ved rattet. Jeg havde lært tysk i skolen og jeg spurgte om, hvad de lavede ved min lastvogn. Jeg fik det svar, at lastbilen var blevet beslaglagt af værnemagten, og at lastbilens lad straks skulle tømmes for gods. Jeg forklarede dem, at godset på lastvognen skulle køres ud til forskellige landmænd i Merring og Korning. Tyskerne gik med til, at jeg ledsaget af en soldat måtte køre ud til mine kunder med de varer, som var på laddet, men lastbilen skulle senest kl. 16 afleveres på Missionshotellet i Horsens.”

”Den tyske soldat, der var med som ledsager, fortalte, at han var fra Østrig. Han var bevæbnet med et gevær, som han på en del af vejen letsindig placerede mellem sig selv og mig.”

”Jeg afleverede bilen rettidigt på Missionshotellet i Horsens, og jeg fik en kvittering på, at jeg havde afleveret lastbilen. På kvitteringen stod skrevet en adresse i København, hvor jeg kunne søge erstatning for beslaglæggelsen af min lastvogn. Efter at jeg havde sagt farvel til min lastbil, gik jeg derefter den tunge gang til rutebilstationen i Horsens, for at køre med rutebilen tilbage til Korning.”

”På befrielsesdagen, den 5. maj, kørte jeg tidligt om morgenen sammen med Valdemar Jensen i Hornborg. Vi kørte sammen med en af Valdemar Jensens chauffører ned til den tyske grænse i en af Valdemar Jensens lastbiler, der ikke var blevet beslaglagt af tyskerne. Vi ville forsøge at finde Valdemar Jensens og min beslaglagte lastbil. Vi kørte først til grænseovergangen ved Rudbøl. Der var ved grænseovergangen mange engelske soldater og danske frihedskæmpere, der stod og afvæbnede tyskerne. Alt blev frataget dem, også fødevarer, og de måtte gå til fods tilbage til deres elskede fædreland.”

”Pludselig fik jeg øje på min lastvogn. Den var fyldt op med tyske soldater, og den var på træk efter en tysk kampvogn. Lastbilen blev stoppet af engelske soldater, og tyskerne forlod straks min bil uden modstand. Tyskerne havde ødelagt lastbilens gearkasse, og jeg kom derfor på slæb efter Valdemar Jensens lastbil.”

”Efter vi havde opholdt os nogle timer ved grænseovergangen i Rudbøl, kørte vi til Tønder. I Tønder havde danske frihedskæmpere kort før vi ankom stoppet tyskernes kørsel med Valdemar Jensens lastbil.”

”Lastbilen var ramponeret, men den kunne køre. Sent om aftenen på befrielsesdagen kom jeg kørende hjem til Korning på slæb i min defekte lastbil”, afsluttede Gunnar Mortensen sin beretning.

Det danske politi og grænsevagtværn arresteres

Den 19. september 1944 satte tyskerne det danske politi ud af spillet ved et kup i ly af en falsk luftalarm. Ved den Gestapo-ledede aktion, lykkedes det for tyskerne at arrestere et meget stort antal danske politibetjente. Sideløbende med aktionen imod det danske politi blev også grænsegendarmerne afvæbnet og arresteret af tyskerne.

Beboerne blev alle mere eller mindre berørt af krigen og besættelsen, men der var nogle familier, der blev særligt hårdt ramt, også i Korning, og det var dem, der havde familiemedlemmer, der blev arresteret af tyskerne.

Særligt hårdt ramte det de unge mænd, der blev deporteret til koncentrationslejre i Tyskland.

Krigsofre med tilknytning til Korning

Den 19. september 1944 blev flere med tilknytning til Korning arresteret ved tyskernes nævnte overraskelsesaktion.

Det skete for

- politibetjent Jens Jørgensen, søn af Ingeborg og Therkel Hansen Jørgensen,
- politibetjent Arne Mikkelsen, svigersøn til Maria og Peder Smidstrup, Korning Enggård og
- grænsegendarm Erling Pedersen, søn af Ane Pedersen, Midtvej i Korning.

Både Jens Jørgensen og Erling Pedersen var født og opvokset i Korning.

De blev alle tre kort efter deporteret til en koncentrationslejr i Tyskland.

Jens Jørgensen og Erling Pedersen overlevede opholdet i koncentrationslejren, og de kom i april måned 1945 afkræftede til Sverige med De Hvide Busser.

Arne Mikkelsen døde i Buchenwald koncentrationslejr den 12. januar 1945, 35 år gammel.

I januar 1945 blev Emil Bach, søn af slagter Niels Bach, Korning Gammelby, arresteret af Gestapo.

Emil Bach var ved arrestationen 27 år gammel og ungkarl. Først opholdt Emil Bach sig i et fængsel i Århus, og han blev lidt senere overført til Frøslev lejren. Efter en tids ophold i Frøslev lejren, var Emil Bach en af de heldige fanger, der i slutningen af april måned 1945 kom med De Hvide Busser til Sverige. Også Emil Bach var født og opvokset i Korning.

Tørstige tyve aflagde købmanden besøg

Jeg spurgte for nogle år siden Maria Bundgård, om der under krigen ofte var indbrud i købmandsbutikken.

Maria erindrede kun, at der en gang var tyveri i købmandsbutikken under besættelsen. Maria kunne ikke huske, hvornår tyveriet fandt sted, men hun kunne huske, at det var sognefoged Sigurd Jensen, der optog rapport, og at Peder Bundgård på det tidspunkt havde en gummiknippel.

Da det var sognefogeden, der optog rapport, er der ingen tvivl om, at tyveriet har fundet sted, efter at tyskerne havde arresteret det danske politi den 19. september 1944.

Tyvene var brudt ind gennem et kælder vindue under butikken, og de var derfra gået op i butikken. Maria var glad for, at ingen i huset vågnede ved tyveriet, for det kunne have medført, at Peder var stået op og gået ud i butikken, bevæbnet med gummikniplen, og så var han måske kommet i slagsmål med tyvene.

Maria Bundgård huskede, at Peder Bundgård havde taget penge og rationeringsmærker fra dagens omsætning med ind i soveværelset.

Hun kunne ikke rigtig huske, hvad tyvene havde stjålet, men hun huskede, at hendes mand, Peder, sagde, at det var tørstige tyve, der havde været på besøg, for de var kun gået efter drikkevarer.

Kort tid efter var slagter Olesen en søndag inde i køkkenet hos købmanden for at afhente rundstykker, og han sagde til Peder Bundgård: ”Hvis du havde en hund, som den jeg har, ville du undgå indbrud, for den var gået lige i flæsket på dem og havde vækket hele huset.”

Ikke lang tid efter kom Peder ud til mig i køkkenet og sagde til mig: ”Slagter Olesens hund er nok død.” ”Hvorfor tror du det?”, spurgte jeg Peder. ”Jo, Henry Hansen har lige været i butikken. Han fortalte, at slagter Olesen i nat har haft besøg af flæsketyve.”

Bombardering af Tyskland - kunne ses i Korning

Om aftenen og natten i de sidste krigsår kunne vi fra vores stuevindue i vores hjem på Us-singvej ofte se kraftige lysglimt, når allierede bombemaskiner bombarderede byer i Nordtyskland.

Far glædede sig og sagde, at nu fik tyskerne, hvad de fortjente. Mor kunne derimod godt sige, at hun synes, det var synd for tyskerne - det gik jo også ud over uskyldige tyskere, kvinder og børn.

Vores nabo, Svend Teilmann, sagde, at tyskerne skulle have hundrede folds gengældelse for de bomber, som de havde kastet ned over englænderne, for det fortjente tyskerne, og det var nødvendigt for at få dem til at kapitulere.

Juletræ på Korning Skole julen 1944

Traditionen tro blev der holdt juletræsfest for skolebørnene - også under besættelsen. Festen blev i 1944 afholdt i lokalet ved siden af sløjdsalen. Forældrene var med, og jeg kan huske, at min far var bange for, at det knastørre juletræ skulle blive antændt af de dårlig og hurtigt brændende paraffinlys.

Der blev læst julehistorier for os og sunget julesalmer, og alle børnene fik en godtepose. I posen var der æbler, nogle bolsjer, samt erstatningschokolade og mange pebernødder. Jeg husker, at vi børn var særdeles godt tilfredse med godteposen. Jeg kan ikke lade være med at tænke på, hvordan børn i dag ville modtage en godtepose, som den vi modtog med glæde i julen 1944.

Korning Skole forberedes til flygtninge

Sidst i april måned i 1945 kom der til Korning tyske soldater, for at forberede indkvartering af tyske flygtninge på skolen.

Det blev forbudt os skolebørn at gå op ad trappen til etagen med skolekøkken, sløjdsalen osv., for denne etage, samt gymnastiksalen, var blevet beslaglagt af tyskerne til indkvartering af flygtninge.

Der blev bag skolen gravet latriner, der hvor klubhuset nu er beliggende. Fra Ussinggård blev der hentet halm, som blev lagt på gulvet i gymnastiksalen beregnet til brug som sovested for de tyske flygtninge.

I de sidste måneder før krigsafslutningen, blev den jyske længdebane igen og igen sprængt af danske frihedskæmpere, og det medførte store forsinkelser for tyskernes troppetransporter, men også for transport af tyske flygtninge, der skulle sendes i sikkerhed i Danmark.

På grund af sabotageaktionerne mod den jyske længdebane, blev flygtningene, der skulle indkvarteres på Korning Skole, i stedet indkvarteret i Lunderskov.

Ved tyskernes kapitulation den 4. maj 1945 glædede beboerne sig ikke blot over freden, men også fordi skolen undgik at blive benyttet til tyske flygtninge.

Fejrede Hitlers død til langt ud på natten

Centralbestyrerinden, Emma Smidt, har fortalt mig, at hun særligt huskede en begivenhed fra besættelsen.

En dag lige før befrielsen kom købmand Peder Bundgårds 10 år gamle søn, Henning, stormede ind på centralen. ”Har du hørt det, Emma, nu er han heldigvis død den gamle idiot.” Emma tænkte straks på en ældre mand, som hun vidste, var meget syg.

Emma sagde irettesættende til Henning: ”Man siger aldrig heldigvis og idiot om nogen, der er døde, ikke engang når folk, som man ikke synes om, er døde, eller som måske har lavet grimme ting. Har din mor ikke lært dig det?”

”Jo det gør man, Emma”, svarede Henning. ”Alle i butikken sagde det, da mor kom ud i butikken og fortalte det, også Smidt, og han sagde, at jeg straks skulle løbe over og fortælle det til dig.”

”Hvem er det, der er død, Henning?” ”Det er en, alle kender så godt, du gør også, men jeg kan bare ikke lige huske, hvad det er han hedder.”

I det samme ringede telefonen. Det var slagter Marius Olesen, der brølede ind i øret på Emma: ”Nu er han heldigvis død, og det er ikke en dag for tidligt. Han burde være skudt i den første verdenskrig.” ”Så sig dog mand, hvem det er der er død”, råbte Emma tilbage. ”Hitler da”, råbte Marius Olesen, ”har du ikke hørt det?”

Emma sluttede med at fortælle, at hun sammen med nogle venner fejrede Hitlers død til langt ud på natten, og gæsterne morede sig hjerteligt over den moralpræken, hun havde holdt for Henning Bundgård.

Frygt for kamphandlinger i Korning og omegn

Den 4. maj om eftermiddagen modtog sognerådsformand Peder Jensen i Merring plakater med underskrift af politimesteren i Horsens. De skulle opsættes straks efter nærmere ordre. Der var også sedler til alle husstande med vejledning ved evakuering. De skulle uddeles straks.

Politimesterens beslutning om at udsende de i stilhed fremstillede plakater til sognerådsformanden, og ordre om straks at uddele vejledning ved evakuering, blev taget på baggrund af fortrolige oplysning fra tyske officerer om, at de tyske soldater havde fået ordre til straks at forberede kampstillinger og grave skyttehuller i Horsens politikreds, og forberede sig på kamp imod store allierede kampstyrker.

Therkel Johansen fortæller, at man den 4. maj var forberedt på, at en allieret invasion kunne ske meget hurtigt, og situationen så meget faretruende ud.

”Det var bestemt, at beboere der skulle evakueres, - det vil sige især kvinder, børn og ældre mænd, - skulle møde op ved lunden vest for Ussinggård. Min far og mange andre landmænd var beordret til at møde op med hestevogne, for at transportere folk, der skulle evakueres fra Korning.”

”Sammen med andre yngre mænd skulle jeg selv blive tilbage, for at fodre og passe dyrene”, fortæller Therkel Johansen.

Min far, Kristen Madsen, skulle også blive og hjælpe det lokale brandværn med slukning af brande og medvirke ved opsætning af vejafspærringer.

Søren Thomsen, Merring har fortalt mig, at der på Korning Afholdshotel for håndplukkede folk blev afholdt et møde sidst i april måned 1945, med henblik på opgavefordeling ved evakuering af Korning.

Tyskernes kapitulation den 4. maj 1945

Therkel Johansen har fortalt: ”Jeg blev efter ordre den 4. maj 1945 sendt ud for at uddele evakueringsvejledninger til beboere.”

Da jeg for at aflevere evakueringsvejledning om aftenen var nået op til Vandborghuset, hvor smed Hansen på Ussinggård boede, kom smedens kone ud og fortalte, at de lige havde hørt fra BBC i London, at tyskerne i Holland, Nordvesttyskland og Danmark havde overgivet sig.

Therkel Johansen afbrød straks uddeling af evakueringsvejledninger og skyndte sig hjem til sine forældre på Pebringsgård, for at få tændt lys i vinduerne og fejre det dejlige budskab.

BBC afbrød udsendelsen og sendte befrielsesbudskabet

Den 4. maj husker jeg meget tydeligt, at vi sad i dagligstuen hjemme på Ussingvej, og vi hørte BBC's danske udsendelse. I stuen var mine forældre, min lillebror og vores nabo, Peder Gregersen. Jeg husker, at der i udsendelsen blev talt om kampe mellem frihedskæmpere og tyske soldater i København. Der blev også talt om indbyrdes kampe mellem tyske soldater i København. Det blev også sagt, at der blev skudt med kanoner i København. Pludselig blev udsendelsen afbrudt et kort øjeblik og det blev derefter kort proklameret, at tyskerne havde overgivet sig i Holland, Nordvesttyskland og Danmark

Mor og Peder Gregersen råbte hurra, og det samme gjorde også min lillebror Ernst og jeg. Jeg tror nok, at min lillebror råbte hurra, fordi vi andre gjorde det, uden helt at forstå hvorfor. Jeg husker ikke, at vi satte levende lys i vinduet, eller at vi rev mørklægningsgardinerne i stykker.

Centralbestyrer Aage Smidt ringede straks efter befrielsesbudskabet. Han ville være helt sikker på, at vi havde fået den gode nyhed.

Fejrede befrielsen med rigtig kaffe

Lidt efter befrielsesbudskabet kom Viola og Svend Teilmann stormende ind i huset. Befrielsen blev fejret med rigtig kaffe, som min mor havde gemt under hele krigen.

På samme måde som vi fik budskabet om befrielsen siddende og hørende BBC danske udsendelse fra London, modtog flertallet af beboerne også det glædelige budskab den 4. maj om aftenen.

Billede 35

Niels Bach hejste flaget 5. maj 1945

Anna Jakobsen har fortalt mig, at hun i lighed med min mor også havde gemt rigtig kaffe til befrielsen.

Maria Bundgård havde også gemt rigtig kaffe og nogle gode flasker vin til den glædelige begivenhed, som hun vidste, ville komme en dag før eller senere. Det samme havde Maria og Gunnar Mortensen.

Karen Gregersen, der var gift med smedemester Therkel Gregersen har fortalt mig, at hendes mand, da hendes svigerfar Rasmus Gregersen, kom og fortalte den gode nyhed fra BBC, sagde: ”Nu behøver vi ikke længere at have mørklægningsgardinerne trukket for.” Karen Gregersen havde så svært ved at tro, at det var rigtigt, at tyskerne havde overgivet sig, at hun forbød Therkel at rulle mørklægningsgardinerne fra.

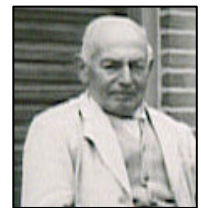
Jenny og Aage Kristensen, der under krigen boede på Korning Nørremark, hørte så godt som altid i det sidste krigsår BBC’s danske udsendelse om aftenen, men netop den 4. maj hørte Jenny og Aage ikke hverken BBC eller dansk radio, og de fik derfor først den gode nyhed at vide den 5. maj om morgenen. Det fik de af deres karl, der havde været på besøg på en gård i Vrønding, hvor han hørte befrielsesbudskabet. Aage Kristensen fik først telefon nogle år efter krigens afslutning.

Desertører på kostaldsloft

Følgende har Bak Smidstrup nedskrevet 50 år efter krigens afslutning. Det fortælles her i lidt redigeret form.

”Den 5. maj 1945 om morgenen kom min far, Peder Smidstrup, om bag ved vores gård, og han opdagede, at toppen af en halmstak var skredet ned, og da han forsøgte at lægge toppen på plads igen opdagede han, at det lå to cykler skjult i halmstakken.”

”Lidt efter gik jeg sammen med far ind i laden, og vi opdagede, at stigen til kostaldsloftet var trukket op på loftet. Nu blev vi for alvor mistænksomme, og vi talte om, at det kunne være værnemagere eller tyske soldater, der havde gemt sig på loftet.”

**Billede 36
Peder Smidstrup**

Frihedskæmpere afvæbner tyske marinesoldater

”Vi fik tilkaldt fire-fem frihedskæmpere fra Hatting. Den ene af frihedskæmperne var Oluf Korgård, bror til Henry Korgård på Nedre Mølle i Hatting. En af frihedskæmperne kravlede op på tærskværket, hvorfra han kunne overse både hestestald og kostaldsloft. Derefter gik en af frihedskæmperne op på kostaldsloftet. Han opdagede to sovende tyske soldater i halmen. Holdende sit gevær klar råbte han: ”Så står vi op”. De greb straks efter deres geværer, men brugte dem ikke, - nok på grund af at de havde et gevær pegende imod sig. Det var to tyske marinesoldater, der var rømmet ved kapitulationen. De havde stjålet to cykler i Århus, og de havde cyklet den lange vej til Korning om natten, så det var ikke mærkeligt, at de sov godt. De påstod, at de var vagtmandskab ved handelsmarinen, men frihedskæmperne var af den opfattelse, at de var tjenestegørende ved krigsmarinen. Frihedskæmperne tog dem med til Horsens, og det forekommer mig, at jeg senere fik at vide, at de blev sendt til Århus”, afsluttede Bak Smidstrup.

Takke gudstjeneste i Korning Kirke

Anna Jakobsen har fortalt: ”Den første søndag efter tyskerne kapitulerede blev der afholdt takkegudstjenester i alle landets kirker.”

Billede 37

Flagoptøget afgår

Billede 38

Flagoptøget har taget opstilling ved kirken

I Korning gik sognets unge kvinder og mænd med flagstænger og Dannebrogssflag gennem Korning til kirken forud for takkegudstjenesten. På Korning kirkegård stod de unge mennesker derefter opstillet med Dannebrogssflagene på begge sider af kirkegangen, til alle kirkegængerne var gået ind i kirken. Flagstænger og flag, der blev benyttet ved takkegudstjenesten, var fra flagalléen på Korningvej.

Efterskrift

Med nedskrivning af det, der er blevet mig fortalt af Inger Iversen og andre beboere i Korning, samt ikke mindst det, som Johannes Bach, Therkel Johansen og Bak Smidstrup har nedskrevet fra besættelsesårene, sammenholdt med min egen beskrivelse af, hvordan jeg som en mindre dreng oplevede besættelsen, håber jeg, at læserne af min beskrivelse har fået en god informationskilde til forståelse af, hvordan beboerne oplevede krigen og besættelsen 1940 - 45.

Selv den bedste beskrivelse, selv den bedste film, vil aldrig fyldestgørende kunne beskrive, hvordan den enkelte person følte og oplevede krigen og besættelsen i Danmark, for det er noget, som man nødvendigvis selv skal have oplevet for at rigtig at forstå.

I min beskrivelse af Korning under besættelsen har jeg forsøgt kun at omtale forhold og hændelser i Korning, og kun medtaget omtale af forhold og hændelser udenfor Kornings lokalområde, når det indgik naturligt i helhedsbeskrivelsen eller havde betydning som baggrundsviden.

Kornings beboere kom skånsomt gennem krigen og besættelsestiden, og de blev kun lidt berørt i forhold til beboere i mange andre landsbyer i Danmark. Kornings nabolandsbyer mod syd og øst, Løsning og Hatting, blev betydeligt mere berørt af besættelsen, på grund tyskernes bevogtning af den jyske længdebane og de sabotage aktioner, der blev udført mod jernbanelinjen i lokalområderne.

Jeg vil sige tak til alle, der har medvirket med oplysninger ved nedskrivningen af Kornings historie under besættelsen, samt til alle der har stillet billeder til rådighed. En særlig tak vil jeg rette til Therkel Johansen, Johannes Bach og Bak Smidstrup for skriftlige bidrag.

Knud Madsen

Korning den 4. maj 2005